

Sprawozdanie z działania wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia w roku akademickim 2014/2015

Wydział Prawa

liczba studentów łącznie: **3 734** (stan na dzień 30.11.2014r.)

w tym:

na studiach stacjonarnych: **1 581**

na studiach niestacjonarnych: **2 153**

liczba uczestników studiów doktoranckich: **102** (stan w roku akad. 2014/2015)

w tym:

na studiach stacjonarnych: **76**

na studiach niestacjonarnych: **26**

liczba słuchaczy studiów podyplomowych: **139**

1. MONITOROWANIE STANDARDÓW AKADEMICKICH

Proces monitorowania standardów akademickich na Wydziale Prawa UwB odbywa się według następujących kryteriów zawartych w § 3, poprzednio - Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.:

- 1) *systematyczna analiza i ocena na wszystkich kierunkach studiów na Wydziale Prawa UwB kadry naukowo- dydaktycznej pod kątem:*
 - a) *zapewnienia minimum kadrowego zgodnie z wymogami rozporządzenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego określającego warunki, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne Uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia*

Określenie minimum kadrowego dla kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Prawa UwB na rok akademicki 2013/2014 odbyło się w oparciu o przepisy Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. 2014, poz. 1370) wydanego na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 3 pkt 1, 2 i 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. — Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.) oraz przepisy

wewnątrzuczelniane i wewnątrzwydziałowe¹ dotyczące monitorowania standardów akademickich w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

Przy zaliczaniu do minimum kadrowego nauczycieli akademickich uwzględniono szereg następujących kryteriów:

- Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim, jeżeli posiada dorobek w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku.
- Każdy obszar kształcenia, do którego przyporządkowano kierunek studiów, powinien być reprezentowany w minimum kadrowym przez co najmniej jednego nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek w obszarze wiedzy odpowiadającym temu obszarowi kształcenia.
- Do minimum kadrowego studiów pierwszego stopnia są wliczani nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów. Do minimum kadrowego studiów drugiego stopnia są wliczani nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, dla których uczelnia ta stanowi podstawowe miejsce pracy.
- Nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra.
- Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów (administracja, europeistyka, bezpieczeństwo narodowe) stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli

¹ Uchwała nr 1197 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie monitorowania standardów akademickich w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów (administracja, europeistyka, bezpieczeństwo narodowe) stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Minimum kadrowe dla jednolitych studiów magisterskich na kierunkach studiów, związanych z kształceniem w zakresie prawa stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej ośmiu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

- Stosunek liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla danego kierunku studiów, do liczby studentów na tym kierunku nie może być mniejszy niż: 1:160 - dla kierunków studiów w obszarze nauk społecznych (administracja, europeistyka, bezpieczeństwo narodowe, prawo).

Systematyczna ocena składu i jakości kadry nauczającej na danym kierunku studiów jest elementem monitorowania standardów akademickich i polega na co najmniej dwukrotnym sprawdzeniu w ciągu roku akademickiego (przed rozpoczęciem semestru zimowego oraz przed rozpoczęciem semestru letniego) czy zachowane są wymogi Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Analizy i oceny kadry naukowo - dydaktycznej pod kątem zapewnienia minimum kadrowego dokonuje Dziekan we współpracy z Prodziekanami w oparciu o karty obciążeń dydaktycznych pracowników zatrudnionych na Wydziale.

Minima kadrowe dla wszystkich kierunków i poziomów kształcenia prowadzonych na Wydziale ustalono przed rozpoczęciem roku akademickiego 2014/2015 i dokonano powtórnego sprawdzenia ich prawidłowości przed rozpoczęciem semestru letniego 2014/2015.

b) działalności naukowej nauczycieli akademickich na podstawie corocznych sprawozdań składanych w terminach wyznaczonych przez dziekana

Zgodnie z Uchwałą Rady Wydziału Prawa z dnia 28.04.2006 r. (ze zm.), nauczyciele akademicy są zobowiązani do złożenia Dziekanowi dwa razy w roku sprawozdania z prowadzonej przez nich działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Sprawozdania niesamodzielnym pracowników naukowo-dydaktycznych opiniują kierownicy Katedr lub Zakładów.

W roku akademickim 2014/2015 systematyczna analiza i ocena kadry naukowo-dydaktycznej pod kątem działalności naukowej nauczycieli akademickich na podstawie corocznych sprawozdań składanych w terminach wyznaczonych przez dziekana polegała na zapoznaniu się ze złożonymi przez pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych oraz dydaktycznych sprawozdaniem, w których sprawozdający wskazywali na pozycje naukowe opublikowane w okresie sprawozdawczym oraz wskazywali liczbę uzyskanych punktów według zasad określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym (Dz. U. 2012 r. poz. 877) oraz w oparciu o Komunikat MNiSW z dnia 21 grudnia 2012 r., poprzedzony komunikatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 września 2012 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych wraz z liczbą punktów przyznawanych za publikacje w tych czasopismach.

Ocena działalności naukowej nauczycieli akademickich odbyła się we wrześniu 2014 r. oraz w lutym 2015 r. Nastąpiła ona, w szczególności, w oparciu o aktywność publikacyjną, kierowanie i wykonawstwo w projektach badawczych, uczestnictwo w konferencjach krajowych i międzynarodowych. W kilku wypadkach nauczyciele nie złożyli wymaganego sprawozdania, więc Dziekan wezwał ich do wywiązania się z tego obowiązku. W kilku przypadkach Dziekan podjął działania mające na celu podniesienie aktywności naukowej nauczycieli akademickich poprzez odbycie indywidualnych rozmów oraz zwrócenie uwagi na potrzebę intensyfikacji działań naukowych.

Oprócz wyżej wymienionych działań pracownicy składali też w marcu 2015 r. Karty Oceny Pracowniczej, w których szczegółowo podawali dane wymagane w procesie parametrycznej oceny jednostek naukowych.

c) podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich

Podobnie, jak w poprzednich latach, tak też i w roku akademickim 2014/2015 systematyczna analiza i ocena kadry naukowo - dydaktycznej pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich odbywała się na podstawie corocznych sprawozdań składanych w terminach wyznaczonych przez dziekana i polegała na zapoznaniu się ze złożonymi przez nauczycieli akademickich sprawozdaniem, w których wskazywali oni na odbyte kursy (np. e-learning), szkolenia, udział w konferencjach krajowych i międzynarodowych, ich organizację, uczestnictwo w kongresach, sympozjach, zjazdach, forach itp.

Ocena działalności nauczycieli akademickich pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych odbyła się we wrześniu 2014 r. oraz w lutym 2015 r. W kilku wypadkach nauczyciele nie złożyli wymaganego sprawozdania, więc Dziekan wezwał nauczycieli akademickich do wywiązania się z tego obowiązku. W kilku przypadkach Dziekan podjął działania mające na celu podniesienie aktywności poprzez odbycie indywidualnych rozmów oraz zwrócenie uwagi na potrzebę intensyfikacji działań pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich.

Opócz wyżej wymienionych działań pracownicy składali też w marcu 2015 r. Karty Oceny Pracowniczej, w których szczegółowo podawali dane wymagane w procesie parametrycznej oceny jednostek naukowych.

W ramach podnoszenia kwalifikacji najbardziej istotny jest rozwój naukowy pracowników, co potwierdzone jest uzyskaniem przez nich tytułu lub stopnia naukowego. W roku akad. 2014/2015 aż 3 pracowników uzyskało tytuł profesora. Ponadto, 5 pracowników Wydziału Prawa uzyskało stopień doktora habilitowanego, a 1 pracownik - stopień doktora.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli odbywa się też poprzez przygotowywanie wniosków o finansowanie projektów badawczych. W 2014r. do NCN i NCBiR złożono 22 wnioski, otrzymano 1 projekt, a liczba realizowanych – wynosiła 13. W 2015r. złożono do NCN i NCBiR 9 wniosków, otrzymano 3 projekty, a liczba realizowanych - wynosiła 11 (stan na 18.09.2015r.).

2) *obsady zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich pod kątem zgodności ich kwalifikacji zawodowych (specjalizacja naukowa, dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe) z prowadzonymi zajęciami.*

Uwzględniając kwalifikacje zawodowe poszczególnych nauczycieli obsady zajęć dydaktycznych w roku akademickim 2014/2015 dokonywał Dziekan Wydziału w porozumieniu z Kierownikami Katedr i Zakładów, którzy w razie stwierdzenia nieprawidłowości niezwłocznie podejmowali kroki, mające na celu wyeliminowanie tych nieprawidłowości.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Monitorowanie standardów akademickich na Wydziale Prawa UwB odbywa się systematycznie w sposób prawidłowy. Dzięki temu spełniane są wymogi nakładane przez przepisy prawa, jak i stawiane przez Dziekana. Wydział wykazuje też dbałość o podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników, zwłaszcza w zakresie uzyskiwania przez nich tytułu

lub stopnia naukowego.

W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich nadal należy dążyć do zwiększenia liczby efektywnie składanych wniosków o finansowanie projektów badawczych. Trzeba podkreślić znacznie większy, niż w poprzednim roku, współczynnik sukcesu (37,50%).

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacja USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotycząca „dążenia do stwarzania możliwości uczestnictwa pracowników wydziałów w szkoleniach i kursach doszkalających” została zrealizowana. Trzej pracownicy brali udział w szkoleniu z zakresu jakości kształcenia (Warszawa, grudzień 2014r.), dwóch pracowników uczestniczyło w konferencji dotyczącej realizacji Programu ERASMUS (Zurych, maj 2015r.) oraz kilkunastu wykładowców brało udział w konferencji dotyczącej, m.in. metodyki prowadzenia zajęć na kierunku Bezpieczeństwo narodowe (Białystok, wrzesień 2015r.).

2. OCENA PROCESU KSZTAŁCENIA

Ocena procesu kształcenia na Wydziale Prawa UwB odbywa się według kryteriów zawartych w § 4 poprzednio - Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.

W roku akademickim 2014/2015 na Wydziale Prawa na potrzeby monitorowania procesu kształcenia opierającego się na analizie i ocenie programów kształcenia oraz ich realizacji Zarządzeniem Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku powołano na wszystkich kierunkach studiów na dany rok akademicki odpowiednie Zespoły. Składają się one z co najmniej trzech nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego na danym kierunku. Zespoły te dokonują analizy i oceny:

- spójności koncepcji kształcenia,
- zgodności zakładanych efektów kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji, ich spójności z treściami kształcenia i metodami dydaktycznymi,
- zgodności programu studiów (w tym form prowadzonych zajęć) z zakresem wiedzy i umiejętności niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz dostosowania programu do specyfiki profilu i formy kształcenia,

- prawidłowości stosowanego systemu punktów ECTS wraz z analizą wykorzystania przez studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych możliwości stwarzanych przez ten system,
- zgodności sylabusów poszczególnych przedmiotów z programem studiów oraz zakładanymi efektami kształcenia,
- sposobu weryfikacji zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia (np. adekwatności zakresu wymagań i form oceniania wobec zakładanych efektów kształcenia; dostępu studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych do informacji na temat stosowanych zasad oceniania)²,
- programu praktyk studenckich wraz z analizą efektów kształcenia uzyskanych podczas ich realizacji (t.j. wykonują zadania określone w § 4 ust. 2 pkt 1-6 i pkt 8 – poprzednio Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu UwB z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.).

Ponadto Zespoły proponują ewentualne zmiany w programach kształcenia wynikające z monitorowania karier zawodowych absolwentów oraz wyników analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy. Zespoły po zakończonym roku akademickim, jednak nie później niż do dnia 15 września 2015r. mają przedłożyć Dziekanowi sprawozdania dotyczące monitorowania procesu kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa. Następnie Dziekan przedłoży Radzie Wydziału sprawozdanie dotyczące monitorowania procesu kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa w terminie do dnia 30 września 2015 r.

W wyznaczonym czasie Zespoły do spraw monitorowania procesu kształcenia na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Prawa złożyły na ręce Dziekana sprawozdania ze swojej działalności. Na ich podstawie wyprowadzono następujące wnioski.

Oceniono, że koncepcje kształcenia na wszystkich kierunkach studiów (I, II i III stopnia oraz jednolitych magisterskich) są spójne z misją Uniwersytetu w Białymstoku oraz znajdują odzwierciedlenie w jego strategii. Zawierają wszystkie wymagane elementy: w tym moduły kształcenia wraz z przypisanymi efektami kształcenia. Wszystkie kierunki studiów umiejscowiono w odpowiednich obszarach kształcenia, opisanych w Krajowych Ramach

² Zarządzenie nr 8 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 12 czerwca 2012r. w sprawie weryfikacji zakładanych efektów kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

Kwalifikacji. Ustalono, że nazwy kierunków studiów, ich stopnie, profile, formy studiów są spójne, a określony, dla wszystkich kierunków, profil kształcenia (ogólnoakademicki) jest spójny z określonymi efektami kształcenia.

Na podstawie analizy programów studiów na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa potwierdzono zgodność zakładanych efektów kształcenia z KRK. W szczególności wskazano, że liczby semestrów studiów oraz ogólne liczby punktów ECTS są zgodne ze standardami kształcenia. Struktury programu studiów wyodrębniają takie moduły kształcenia, do których przypisane zostały efekty kształcenia oraz punkty ECTS uwzględniające wszystkie elementy pracy studenta niezbędne dla osiągnięcia zakładanych w standardach kształcenia efektów kształcenia.

Analiza spójności efektów kształcenia z treściami kształcenia oraz metodami dydaktycznymi zweryfikowana w oparciu o sylabusy przedmiotów prowadzonych na wszystkich kierunkach pozwoliła stwierdzić, że podobnie jak w latach ubiegłych aktualne pozostaje stwierdzenie, że na niektórych kierunkach sylabusy zgromadzone w roku akademickim 2014/2015 nie stanowią zbioru kompletnego, gdy chodzi o ich części B. Występują także nieliczne przypadki braku sylabusów. Niemniej jednak, opierając się o dostępne dane można potwierdzić spójność efektów kształcenia z treściami kształcenia oraz metodami dydaktycznymi.

Zwrócono przy tym uwagę, że wzór sylabusa (który wypełnić jest zobowiązany każdy pracownik) w systemie USOS jest inny, niż ten przewidziany w Uchwale Senatu. Konieczność przygotowania dwóch różnych postaci sylabusa stanowi czynnik, który zniechęca osoby prowadzące tak do składania sylabusów w wersji tradycyjnej, jak i wprowadzania ich do systemu USOS. Pożądane byłoby ułatwienie w omawianym zakresie, polegające na dostosowaniu formy sylabusa występującej w systemie USOS do wzoru przewidzianego w Uchwale Senatu (względnie odwrotnie). Takie ujednolicenie powinno korzystnie wpłynąć na wywiązywanie się z obowiązku prawidłowego opracowywania oraz umieszczania sylabusów do systemu USOS. Umożliwi to także kompleksową ocenę spójności efektów kształcenia z treściami kształcenia oraz metodami dydaktycznymi.

Ustalono, że programy studiów na wszystkich prowadzonych na Wydziale Prawa kierunkach stanowią spójne całości. Zaproponowane moduły kształcenia w stopniu odpowiednim wyczerpują zakres wiedzy oraz umiejętności niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Odpowiadają także specyficie profilu ogólnoakademickiego. Tworzą zestaw odpowiednio i logicznie powiązanych ze sobą elementów. Uwagę w tym

względnie zwraca jednocześnie elastyczność programu studiów dająca studentowi – oczywiście w określonym zakresie – szansę wyboru modułów o zbliżonej zawartości wychodzących jednak naprzeciw indywidualnym zainteresowaniom studenta w zakresie dziedzin właściwych rozpatrywanemu kierunkowi studiów. Odpowiednio dobrano też formy prowadzonych zajęć umożliwiającących osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Uznano, iż moduły kształcenia pozwalają osiągnąć wszystkie zakładane efekty kształcenia – tak w wymiarze wiedzy jak i umiejętności. Żaden efekt nie został pominięty. Konstrukcje programów i zawartość poszczególnych modułów korespondują z ogólnoakademickim profilem wszystkich kierunków studiów. Jednocześnie programy pozostają dostosowane do oferowanych form kształcenia uwzględniając ich specyfikę.

Równocześnie na kierunku Prawo zwrócono uwagę, że występuje zbyt duże zróżnicowanie w odniesieniu do grup seminaryjnych. W wypadkach niektórych specjalizacji (katedr, zakładów) uruchomienie proseminarium nie jest w ogóle możliwe (zbyt mała ilość zapisanych studentów), a w innych w ramach określonej specjalizacji istnieje nawet kilka tych grup.

Ponadto, przekazane w wyniku kontroli kierunku Administracja sugestie PKA dotyczące m.in. zwiększenia ilości przedmiotów humanizujących, wprowadzenia przedmiotów Logika prawnicza i Etyka zawodowa, korekty sekwencji niektórych przedmiotów, zwiększenia liczby godzin języka obcego, a także zwiększenia odsetka innych niż wykład form nauczania na studiach niestacjonarnych, zostały w pełni uwzględnione w procesie zmian programów i planów studiów na omawianym kierunku.

Oceniono, że liczby punktów ECTS przyjęte w planach studiów na wszystkich kierunkach studiów na Wydziale Prawa są odpowiednie do wymagań stosowanych w ogólnoakademickim profilu studiów, a sposób wyliczania punktacji jest właściwy.

Na podstawie poddanych analizie dostępnych sylabusów przedmiotów opracowanych według wzoru zawierającego efekty kształcenia na wszystkich kierunkach potwierdzono ich zasadniczą zgodność z programami studiów oraz zakładanymi efektami kształcenia. Zawarte w nich treści programowe, formy zajęć oraz metody dydaktyczne umożliwiają realizację wszystkich efektów kształcenia. Założone do realizacji efekty kształcenia są takie same dla wszystkich form studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Zasadnym byłoby jednak wzmocnienie weryfikacji opracowywania, składania i udostępniania w systemie USOS sylabusów przez osoby prowadzące dane zajęcia. Należy jednocześnie zalecić przegląd sylabusów ze zwróceniem uwagi, aby wskazane w nim efekty

były możliwe do osiągnięcia w trakcie danego przedmiotu z uwzględnieniem rodzaju zajęć w jakim on występuje (wykład, ćwiczenia, seminarium) oraz liczby godzin dydaktycznych przeznaczonych na przedmiot. Należy w dalszym ciągu zwracać uwagę na konieczność unikania zbytniego rozbudowywania listy efektów kształcenia w oderwaniu od liczby godzin dydaktycznych przeznaczonych na przedmiot, uwzględniania rodzaju zajęć w ramach których dany efekt ma być osiągnięty (wykład, ćwiczenia, seminarium), a także uwzględniania w ramach możliwości wyznaczonych liczbą godzin dydaktycznych oraz rodzajem zajęć różnorodnych metod dydaktycznych adekwatnych do zakładanych efektów.

Na kierunku Prawo wciąż aktualne pozostaje stwierdzenie, że w sylabusie powinny być wskazane tylko te efekty kształcenia, które są faktycznie możliwe do realizacji. Ponadto, największy mankament stanowią zbyt ogólne informacje nt. sposobów weryfikacji efektów kształcenia oraz form i warunków zaliczenia przedmiotu. Zespół stwierdził ponadto następujące uchybienia formalne: brak kodu przedmiotu, błędna nazwa przedmiotu, błędnie wskazane punkty ECTS, błędy wskazanych ilości godzin zajęć. Warto byłoby, wzorem niektórych autorów sylabusów, wprowadzić w ramach sekcji „Forma i warunki zaliczenia przedmiotu” informacje dotyczące zasad dopuszczenia do egzaminu/zaliczenia oraz nieobecności studenta na zajęciach, tj. liczby dopuszczalnych nieobecności i zasad ich odpracowania.

Z kolei, na studiach doktoranckich w niektórych sylabusach występują błędy w postaci wprowadzenia nieprawidłowych treści, tj. pochodzących z innych sylabusów, niezgodności wskazanych efektów kształcenia (to błąd najczęstszy spośród występujących), dodania innych efektów kształcenia niż wynika to z tzw. matrycy efektów. Zdarzają się także uchybienia techniczne, takie jak np. brak kodu przedmiotu, brak podpisu sylabusa czy ogólne tylko wskazanie efektów kształcenia poprzez ich adnotację w formie przypisanego im kodu. Nie są to błędy poważne, tym niemniej zwłaszcza w odniesieniu do ostatniego ze wskazanych uchybień Zespół postuluje, by w części „B” sylabusa, oprócz enigmatycznego rzędu liter i cyfr dodawać także opisowo korespondujące z tym kodem wyjaśnienie efektu kształcenia. Część sylabusów ten postulat spełnia.

Na podstawie poddanych analizie dostępnych sylabusów przedmiotów na wszystkich kierunkach studiów stwierdzono, że podstawową formą weryfikacji założonych do realizacji efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych jest egzamin lub zaliczenie na ocenę. Jest to metoda weryfikacji stosowana przez osobę prowadzącą przedmiot, zatem subiektywna, jednakże merytorycznie optymalna. Z uwagi na dominację tej

metody weryfikacji efektów na szczególną uwagę zasługuje jej forma. Niestety formę egzaminu w sylabusie określano z reguły w sposób zdawkowy jako formę ustną lub pisemną. Ta druga postać powinna zostać doprecyzowana poprzez wskazanie czy prowadzący zajęcia przewiduje test, opisowe odpowiedzi na zadane pytania, rozwiązanie przypadku czy też esej bądź inną postać. Podkreślono ułomność testu jako metody weryfikacji efektów kształcenia z uwagi na fakt, że jest to narzędzie umożliwiające jedynie weryfikację uzyskanej wiedzy, nie zaś umiejętności czy kompetencji. W związku z powyższym postuluje się przeprowadzanie egzaminów oraz zaliczeń w innej postaci pisemnej lub w postaci odpowiedzi ustnej. Praktykę niedopuszczalną w świetle możliwości weryfikacji efektów kształcenia stanowi udzielanie zaliczenia bądź wystawienie z oceny z egzaminu na podstawie frekwencji na zajęciach. Niedopuszczalną praktyką w świetle możliwości weryfikacji efektów kształcenia stanowi udzielanie zaliczenia bądź wystawienie pozytywnej oceny z egzaminu wtedy, gdy student nie otrzymał więcej niż połowy możliwych do zdobycia punktów. Szczególną uwagę należy przykładac do zajęć prowadzonych dla studentów zagranicznych. Stopień rygoryzmu zaliczenia przedmiotów prowadzonych dla obcokrajowców nie powinien istotnie odbiegać od standardów przyjętych na zajęciach prowadzonych po polsku.

Istotne zagadnienie stanowi wzbogacenie instrumentarium pozwalającego na weryfikację zakładanych efektów kształcenia przez osobę prowadzącą zajęcia. Zasadnym wydaje się włączenie takich metod weryfikacji efektów, które umożliwiłyby bieżącą kontrolę postępów czynionych przez studenta zgodnie z etapem zaawansowania zajęć, jak chociażby przygotowanie eseju, prezentacji czy też rozwiązanie przypadku. Ten cel może być osiągnięty także przy wykorzystaniu (np. posiłkowym) platformy e-learningowej. Celowi temu sprzyjają także tradycyjnie stosowane metody, np. „wejściówki” lub inne krótkie formy weryfikacji postępów w nauce.

Ustalono, że dostęp studentów do informacji na temat stosowanych zasad oceniania został zapewniony poprzez umieszczenie tych informacji w sylabusie przedmiotu, który powinien być zamieszczony przez osobę prowadzącą przedmiot na stronie USOS Web. Z wyżej wskazanych powodów determinujących niską liczbę sylabusów dostępnych w tej postaci należy uznać, że ten sposób dostępu do informacji obecnie wykazuje niewielką efektywność. Efektywność tę podniosłoby wyżej postulowane ujednoczenie systemu opracowywania w formie elektronicznej i dostarczania sylabusów przez prowadzących przedmiot. Dostęp do informacji na temat stosowanych zasad oceniania gwarantowany poprzez możliwość zapoznania się z sylabusem mógłby zyskać dodatkowy wymiar w

przypadku zastosowania przez prowadzącego zajęcia dobrej praktyki proponowanej przez ekspertów bolońskich, którą stanowi omówienie tzw. „karty modułu”, czyli sylabusu na pierwszych zajęciach.

Ustalono, że programy praktyk na wszystkich kierunkach studiów (poza II st. Administracji, na którym brak jest praktyk), ich wymiar czasu i dobór podmiotów, w których się odbywają, jest zbieżny z określonymi dla nich celami i efektami kształcenia. Stosowany jest właściwy system ich kontroli i zaliczenia. Ponadto praktyki odbywane są w tych instytucjach i urzędach, w których studenci mogą zdobyć doświadczenie użyteczne w przyszłej pracy zawodowej. Oceniono, że cele, program i zasady odbywania praktyk zostały właściwie zharmonizowane z pozostałymi elementami procesu kształcenia. Wydział jest zobowiązany do zapewnienia odbywania praktyk poprzez zawarcie stosownych porozumień (umów). Zawarto je z sześćdziesięcioma trzema (63) podmiotami. Specyfika w tym zakresie dotyczy studiów doktoranckich. Ustalono, że zmiana programu studiów poprzez umożliwienie już od I roku aktywnego uczestnictwa w zajęciach dydaktycznych (współprowadzenie zajęć) udoskonaliła proces kształcenia na studiach doktoranckich. W ocenie Zespołu jest to zmiana pozytywna. Warto jednocześnie podkreślić, iż obowiązkowi prowadzenia zajęć przez doktorantów towarzyszyć musi szczególna dbałość o jakość tych zajęć, ponieważ ona przekłada się bezpośrednio na opinię o Wydziale Prawa. Poza hospitacją, jedyną metodą weryfikacji pozostaje analiza ankiet wypełnianych przez studentów. Szczególna rola przypada więc opiekunom naukowym, którzy wyznaczając doktoranta do prowadzenia określonych zajęć (na III i IV roku) biorą na siebie ciężar pośredniej odpowiedzialności za ich jakość. W tym względzie wprowadzenie obowiązku współprowadzenia przez doktoranta zajęć już na I roku, a następnie II roku studiów umożliwi weryfikację jego umiejętności w tym zakresie już we wczesnej fazie studiów. Daje także doktorantowi okazję do bardziej naturalnego wdrożenia się do obowiązków prowadzącego.

Proces monitorowania karier zawodowych absolwentów Wydziału Prawa odbywa się w drodze opracowania raportu „Badanie losów absolwentów”. Niestety, w czasie powstawania niniejszego Sprawozdania raport ukazujący wyniki ankiet wypełnionych przez absolwentów w roku akademickim 2014/15 jeszcze nie powstał. Z Biura Karier działającego przy UwB otrzymano jedynie ogólną informację o niepowodzeniu przeprowadzenia badań ankietowych. Otrzymano zapewnienie, że w kolejnych raportach Biuro będzie analizowało ankiety nie tylko z uwzględnieniem poszczególnych Wydziałów, ale także – co było nawet

bardziej istotne – w rozbiciu na poszczególne kierunki ukończonych studiów. Mając na uwadze problemy wynikłe w tym zakresie w latach ubiegłych, Zespoły podkreślają potrzebę zwiększania udziału absolwentów w badaniach dzięki czemu możliwe będzie zachowanie reprezentatywności badania. Należy zauważyć, iż pożądana z punktu widzenia szans absolwenta na rynku pracy jest analiza zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy. Wynika stąd potrzeba zaangażowania interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w monitorowanie procesu kształcenia. Odpowiedzią na takie potrzeby jest powołana na Uniwersytecie w Białymstoku Rada Konsultacyjna.

Ponadto, w ramach realizacji § 4 ust. 2 pkt 7 poprzednio - Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. przewidującego ocenę systemu weryfikacji końcowych efektów kształcenia (procesu dyplomowania), od 2012r. obowiązują odpowiednie rozwiązania przyjęte Uchwałą Rady Wydziału³. W szczególności: określają one terminy składania przez promotorów w dziekanatach wykazu tematów prac dyplomowych studentów ostatniego roku studiów przygotowujących w danym roku akademickim prace magisterskie i licencjackie do ich obrony, tryb zatwierdzania tematów prac dyplomowych, a także podstawy i tryb dokonywanej oceny samodzielności pracy. Przyjęto, że przy wykorzystaniu dostępnych środków do czuwania nad samodzielnością przygotowywanej pracy dyplomowej jest zobowiązany jej promotor. W tym celu, w szczególności, wykorzystuje on System Plagiat.pl. Procedurę antyplagiatową określa Regulamin Antyplagiatowy zawierający zasady funkcjonowania systemu Plagiat.pl na Wydziale Prawa⁴. Powyższa uchwała dotyczy też sposobu powoływania przez Dziekana komisji egzaminu dyplomowego (zgodnie z § 46 ust. 3 Regulaminu studiów) oraz terminu egzaminu dyplomowego (zgodnie z § 46 ust. 4 Regulaminu studiów)⁵. Natomiast zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego zostały określone Uchwałą Rady Wydziału Prawa z dnia 8 grudnia 2006 r. w sprawie przeprowadzania egzaminów dyplomowych.

Zgodnie z w/w wymogami wszyscy promotorzy zrealizowali swój obowiązek związany z dostarczeniem do dziekanatów tematów prac dyplomowych.

³ Uchwała nr 1198 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie systemu weryfikacji końcowych efektów kształcenia dotyczących procesu dyplomowania.

⁴ Zarządzenie nr 14 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu antyplagiatowego określającego zasady funkcjonowania na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku Systemu Plagiat.pl (wraz z załącznikami).

⁵ Także: Komunikat nr 2 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 5 marca 2014 r. w sprawie warunków przystąpienia do egzaminu dyplomowego.

Na potrzeby oceny samodzielności prac dyplomowych w okresie 01.10.2014-30.09.2015 System Plagiat.pl. dokonał 1075 sprawdzeń prac dyplomowych ok. 935 studentów. Różnica w liczbie studentów i sprawdzonych prac wynika z potrzeby poddania przez system ponownemu sprawdzeniu (po analizie przez promotora) poprawionej przez studenta pracy.

W ramach realizacji § 4 ust. 3 i ust. 4 poprzednio - Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. na Wydziale od 2012r. obowiązują procedury zatwierdzania, monitorowania programów i ich efektów⁶. Przy tegorocznej analizie i ocenie programów kształcenia przez odpowiednie zespoły zgodnie z powołaną Uchwałą będą brane pod uwagę wyniki analiz z Raportu obejmującego badanie losów Absolwentów UwB z rocznika 2013 – 2014, zawierającego analizy dotyczące monitorowania karier zawodowych absolwentów Wydziału Prawa, a także wyniki analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy.

Zgodnie z § 4 ust. 5 poprzednio - Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Wydział zapewnia publiczną dostępność programów kształcenia, systemu ich oceny oraz weryfikacji. Jak co roku, odbywa się to poprzez zamieszczenie tych informacji na stronie internetowej Wydziału Prawa.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w procesie kształcenia⁷, w opinii 244 badanych (co stanowi 6,1% uprawnionych), tj. studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, zarówno jednolitych magisterskich, jak i I, II stopnia oraz doktorantów, a także słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły następujące rezultaty. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 1. Ogólna ocena kierunków studiów w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

⁶ Zarządzenie nr 7 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 12 czerwca 2012r. w sprawie procedur zatwierdzania, monitorowania programów i efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

⁷ Informacje pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego poprzednio Załącznik nr 3 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 15.09.2015 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

Ogólna ocena kierunków studiów	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) Czy biorąc pod uwagę wszystkie możliwe do pomyślenia aspekty procesu kształcenia, jesteś zadowolony(a) z odbywanych studiów?	30,92	57,49	5,31	4,83	1,45
B) Czy uważasz, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	28,50	50,24	8,21	11,11	1,93
C) Czy uważasz, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	24,51	64,22	6,37	3,92	0,98
D) Czy uważasz, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów, wykładów monograficznych itp.) jest wystarczająca?	20,39	51,46	9,71	14,08	4,37
E) Czy uważasz, że na Twoich studiach powinno być więcej zajęć praktycznych niż obecnie?	48,79	23,19	13,04	12,56	2,42
F) Czy zależałoby Ci na tym, by intensywność nauki na Twoim kierunku była większa niż obecnie?	10,68	20,87	19,90	37,38	11,17

Wyniki zbiorcze ukazują, że zdecydowana większość badanych bardzo pozytywnie ocenia swój kierunek studiów. Z odbywanych studiów (zdecydowanie tak i raczej tak) zadowolonych jest 88,48% badanych. Jako wystarczającą dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu ocenia 78,74%. Za odpowiednie sposoby prowadzenia zajęć i metod nauczania uważa 88,73%. Jako wystarczającą ofertę wyboru przedmiotów dodatkowych ocenia 71,85 %. Na potrzebę większej ilości zajęć praktycznych wskazuje 71,98%. Na większej intensywności nauki na kierunku zależy 31,55% badanych.

Tabela nr 2. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy*
	[%] badanych					
A) Wykłady obowiązkowe	34,47	49,51	8,25	1,94	0,49	5,34
B) Ćwiczenia i konwersatoria obowiązkowe	35,92	46,60	7,28	0,97	0,00	9,22
C) Seminaria i proseminaria	43,50	19,00	3,50	0,50	0,50	33,00
D) Przedmioty fakultatywne	25,98	42,65	7,36	0,00	0,49	23,53
E) Lektoraty	29,90	31,37	11,27	2,94	1,96	22,55
F) Warsztaty i laboratoria	9,23	8,72	3,08	0,00	0,51	78,46
G) Praktyki i zajęcia poza uczelnią	12,76	19,39	4,59	1,02	0,51	61,73

H) Sensowność i przydatność prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania	21,78	46,53	17,33	3,47	2,48	8,42
I) Indywidualne konsultacje	36,32	36,82	5,47	0,50	0,50	20,40

* - Nie dotyczy- oznacza brak tego rodzaju zajęć podczas studiów badanych.

Wyniki zbiorcze ukazują, że spośród form zajęć prowadzonych na Wydziale Prawa badani najwyżej ocenili wykłady obowiązkowe (83,98%) i ćwiczenia (82,52%), a w następnej kolejności - indywidualne konsultacje (73,14%), przedmioty fakultatywne (68,63%), sensowność i przydatność prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania (68,31%), seminaria i proseminaria (62,50%), lektoraty (61,27%).

W toku badań część studentów wskazywała też na możliwości zmian w celu poprawy ogólnej jakości kształcenia na Wydziale Prawa. Dotyczyły one potrzeb:

- zwiększenia liczby zajęć praktycznych (np. z pisania pism procesowych; wyjść do sądu karnego, cywilnego),
- zmniejszenia liczebności grup zajęciowych, co „doprowadzi do większej indywidualizacji procesu nauczania”,
- zmian w programie studiów (zniesienia powtarzalności treści przedmiotów: Prawo konstytucyjne i Zasady ustroju politycznego państwa)
- na kierunku Kryminologia - zwiększenia liczby zajęć laboratoryjnych,
- na kierunku Bezpieczeństwo narodowe - zwiększenia liczby spotkań z policjantami i żołnierzami oraz wprowadzenia zajęć na strzelnicy i z samoobrony.
- na studiach zaocznych przeprowadzania egzaminów wyłącznie w weekendy (ze względu na pracę studentów niestacjonarnych).

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Dokonane na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Prawa przez Zespoły oceny monitorowania procesu kształcenia w roku akademickim 2014/2015 wskazują zasadniczo na dbałość wydziału o jego jakość. Ponadto, należy uznać, że System Plagiat.pl sprawdza się w praktyce. Służy podniesieniu rzetelności i jakości przygotowywanych przez studentów prac dyplomowych. Wydział Prawa posiada też oferty kształcenia w językach: angielskim i rosyjskim na jednym z prowadzonych kierunków (Europeistyka).

Wysoko proces kształcenia na Wydziale Prawa oceniają też studenci, doktoranci i słuchacze studiów podyplomowych. Wyniki badań ankietowych wskazują, że, jak w poprzednich latach, znaczna większość badanych jest zadowolona z odbywanych studiów.

Doceniają oni wysoki poziom zdecydowanej większości elementów procesu kształcenia.

Na potrzeby doskonalenia procesu kształcenia uwagi i propozycje zgłoszone przez studentów zostaną poddane analizie.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

Władze dziekańskie dokonały analizy wniosków i postulatów składanych przez studentów w ubiegłym roku. W ramach realizacji rekomendacji WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego większość z nich zostało zrealizowanych. W szczególności, powołano komisję ds. zmiany programu studiów, która uwzględniła szereg postulatów prowadzących zajęcia. Nowy program studiów będzie obowiązywał od roku akademickiego 2015/2016. Zanalizowano wszystkie potrzeby, postulaty i propozycje kierowane w tym zakresie przez prowadzących zajęć, jak też przez studentów. Zwiększono pomoc dla studentów w zakresie poszukiwania miejsca odbycia praktyk zawodowych. Nowy program studiów zawiera większą ilość zajęć praktycznych, a także założono, że przedmioty specjalizacyjne mają w sposób rzeczywisty i adekwatny przygotowywać studentów do konkretnej specjalności. W związku z tym wskazano prowadzącym, aby podnieśli poziom wymagań w ramach tych przedmiotów. Z wielu przedmiotów zwiększono liczbę godzin. Starano się wyrównać ilość przedmiotów w poszczególnych semestrach. Od kilku lat funkcjonuje na Wydziale system APD, który jest coraz lepiej obsługiwany, zarówno przez pracowników, jak i studentów, co w znacznym stopniu usprawnia proces dyplomowania. Podczas okresowych ocen pracowników szczegółowo przeanalizowano sposób traktowania studentów w takich kwestiach, jak: punktualność, podawanie kryteriów ocen i zaliczania przedmiotów, określania zakresu materiału do zaliczenia. Przeprowadzono odpowiednie rozmowy z pracownikami.

Rekomendacja USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotycząca „dostosowania programów kształcenia do Uchwały nr 1560 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 23 kwietnia 2014 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu określających zasady tworzenia programów kształcenia dla określonych kierunków, profili i poziomów kształcenia studiów wyższych” została zrealizowana. Programy kształcenia na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Prawa zostały dostosowane do wytycznych, następnie przyjęte przez Radę Wydziału i zatwierdzone przez Senat UwB.

Ponadto, w związku z sugestiami doktorantów od roku akademickiego 2015/2016 wprowadzono następujące zmiany: zwiększenie liczby godzin konwersatoriów z 15 do 20, zmianę formy zaliczenia konwersatoriów z egzaminu na zaliczenie na ocenę, zmianę formy zajęć Metodologia nauk prawnych z ćwiczeń na konwersatorium. Poza tym, zwiększono wybór konwersatoriów specjalizacyjnych dodając 5 nowych przedmiotów: Konstruowanie i prezentacja opracowań naukowych, Systemy ustrojowe państw współczesnych, Umiędzynarodowienie krajowego obrotu prawnego, Wolność i własność w rozwoju gospodarczym oraz Etyka prowadzenia badań naukowych.

Rekomendacja USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotycząca „uwzględnienia w ramach zmian w programach studiów opinii pracodawców zawartych w sprawozdaniach WSZiDJK dotyczących wydłużenia okresu praktyk, wydłużenia nauki języków obcych, zwrócenia uwagi na kształcenie w zakresie kompetencji miękkich” została niemalże w całości zrealizowana. W ramach wydłużenia nauki języków obcych, na kierunku Prawo został wprowadzony przedmiot „Podstawy prawniczego języka angielskiego lub innego języka obcego”. Ponadto przyjęto w programie studiów obowiązek zdania przez studenta jednego z przedmiotów specjalizacyjnych w języku obcym. Natomiast na potrzeby kształcenia w zakresie kompetencji miękkich wprowadzono na kierunku Administracja II stopnia przedmiot „Nowe zarządzanie w sektorze publicznym”. Jedynie, wymiar praktyk nie został przedłużony ze względu na możliwość uczestnictwa przez studentów w zajęciach na Wydziale Prawa prowadzonych przez 40 praktyków i brania udziału w Centrum Praktyk Sądowych, gdzie pod kierunkiem wykładowców i praktyków przygotowują symulacje rozpraw sądowych.

3. OCENA JAKOŚCI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Ocena jakości zajęć dydaktycznych na Wydziale Prawa UwB odbywa się według kryteriów zawartych w § 5 poprzednio - Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Dokonywana jest ona w oparciu o analizę protokołów hospitacji⁸ zajęć oraz o analizę wyników ankietowania dotyczących oceny

⁸ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem „Protokołu hospitacji zajęć dydaktycznych na Wydziale...” stanowiącego Załącznik nr 1 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.

jakości zajęć dydaktycznych⁹.

1. Analiza protokołów hospitacji zajęć

Zgodnie z § 6 poprzednio - Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. hospitacje zajęć dydaktycznych przeprowadzone zostały przez Kierowników Katedr/Zakładów lub przez osoby upoważnione przez Dziekana. Były one niezapowiedziane, odbyły się w dowolnym terminie zajęć w ciągu semestru. Z hospitacji sporządzone zostały protokoły, który zostały omówione z ocenianym nauczycielem, a następnie przekazane Dziekanowi Wydziału Prawa.

W roku akademickim 2014/2015 Kierownicy Katedr/Zakładów lub wyznaczeni przez Dziekana Wydziału Prawa pracownicy samodzielni dokonali hospitacji 29 osób. Oceniono zajęcia 1 magistra, 27 doktorów i 1 doktora habilitowanego. Dokonano hospitacji ćwiczeń (16 osób) oraz wykładów (13 osób).

Z analizy protokołów hospitacji wynika, że u 10 pracowników, zarówno przygotowanie zajęć, ich realizacja oraz kontakt prowadzącego ze studentami zostały ocenione przez hospitujących jako wyróżniające. U kolejnych 15 pracowników wymienione elementy oceny, w większości, zasługiwały na oceny wyróżniające z niewielką liczbą zadowolających. Natomiast u 1 osoby zdecydowaną większość ocen stanowiły oceny zadowolające. Ponadto, u 2 pracowników niektóre wymienione kategorie zostały ocenione jako „tak”, a u 1 osoby opisowo: „w pełni zgodne”, „prawidłowo”, „zajęcia prowadzone w sposób komunikatywny, aktywizujący studentów”.

Wobec 13 pracowników hospitujący nie zgłosili żadnych uwag w protokołach. Wobec pozostałych zawarli pochwały, jak też i upomnienia.

Hospitujący chwalili prowadzących za: „bardzo dobry kontakt ze słuchaczami, dużą intensywność zajęć ukazujących szeroki kontekst omawianego prawa, aktywizację studentów poprzez zadawanie pytań przez prowadzącego i możliwość zadawania pytań przez studentów, dobre tempo i dynamikę zajęć, posługiwanie się przykładami z praktyki, wszechstronny i wysoki poziom przygotowania merytorycznego do zajęć, prowadzenie wykładu w sposób klarowny i przejrzysty, dobre łączenie teorii z praktyką, dobre przygotowanie do zajęć i sposób ich realizacji, wzorcowość/wzorowość zajęć, wyróżnianie się w zakresie dydaktyki,

⁹ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta oceny jakości zajęć dydaktycznych”. stanowiącego Załącznik nr 2 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 15.09.2015 r.

prowadzenie zajęć z erudycją, ciekawie i inspirująco, znakomitą znajomość prawniczego języka angielskiego, umiejętne wykorzystanie podręcznika, przyjazną atmosferę, odwołania do praktyki procesowej i orzecznictwa SN”.

Hospitujący zwrócili też uwagę na potrzebę: „kierowania pytania do indywidualnego studenta (a nie do całej grupy), szerszego wykorzystywania multimediiów i komentarzy do ustaw. Jednemu z hospitowanych zarzucono nadinterpretację omawianego przepisu.

Wobec 18 pracowników hospitujący nie zgłosili żadnych zaleceń.

Wobec pozostałych dotyczyły one, w szczególności, potrzeby: „zwolnienia tempa wykładu (w celu dostosowania go do możliwości percepcyjnych słuchaczy), zwiększenia wymagań od studenta na ćwiczeniach, szerszego wykorzystywania multimediiów, stwarzania większych możliwości aktywniejszego udziału studentów w zajęciach, przekazywania aktualnych informacji o kierunkach orzecznictwa sądowego”. Zalecenia dotyczyły też konkretnych zagadnień omawianych przez hospitowanego podczas zajęć.

2. Analiza wyników ankietowania dotyczących oceny jakości zajęć dydaktycznych

Badania wśród studentów i doktorantów odbyły się zgodnie z § 7 ust. 1 poprzednio - Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r., natomiast wśród słuchaczy studiów podyplomowych – na podstawie uchwały Rady Wydziału¹⁰.

Na podstawie Zarządzenia Dziekana Wydziału Prawa¹¹ ankietowanie badanych odbyło się w formie elektronicznej poprzez wykorzystanie systemu USOS. Badanie było anonimowe i dobrowolne. Następnie upoważniony przez Dziekana pracownik Pracowni Komputerowej dokonał generowania danych z systemu USOS i ich przygotowania statystycznego. W dalszej kolejności Przewodnicząca Wydziałowego Zespołu do spraw Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia dokonała merytorycznego opracowania wyników badań ankietowych. Ogólne wyniki badania ankietowego udostępniane są prowadzącym zajęcia przez Dziekana podczas ocen okresowych, a szczegółowe wyniki są

¹⁰ Uchwała nr 1196 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie zasad ankietowania słuchaczy studiów podyplomowych w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

¹¹ Zarządzenie nr 12 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie zasad opracowywania danych uzyskanych w ankietyzacji w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

dostępne są pracownikom w systemie USOS tuż po zakończeniu sesji poprawkowej w semestrze letnim.

W roku akad. 2014/2015 wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych dokonano badań ankietowych w zakresie oceny jakości zajęć dydaktycznych prowadzonych przez wszystkich pracowników. Poprzez system USOS udział w badaniach wzięło 1.152 osób, co stanowi 26,9% uprawnionych. Wypełnili oni 8.102 kwestionariusze ankiet, co stanowi 13,0% liczby ankiet możliwych do wypełnienia. Wyniki analizy zawarto w poniższych tabelach.

Tabela nr 3. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
4,75	4,73	4,53	4,39	4,60	4,73	4,62	4,60	4,49	wysoki – 64,42% średni – 31,79% niski – 3,79%

Jak wynika z Tabeli nr 3 wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na jakość prowadzonych przez nich zajęć ocenione zostały wysoko, przy czym najwyżej- przygotowanie prowadzącego do zajęć, punktualność oraz dostępność w trakcie dyżurów.

Tabela nr 4. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii studentów Wydziału Prawa w podziale na kierunki

	Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
Prawo	4,72	4,71	4,46	4,27	4,52	4,69	4,53	4,52	4,38	wysoki-64,60% średni-30,13% niski- 5,28%
Administracja	4,76	4,74	4,63	4,52	4,69	4,77	4,71	4,67	4,61	wysoki-70,00% średni-28,45% niski- 1,55%

Europeistyka	4,57	4,57	4,34	4,23	4,46	4,75	4,49	4,34	4,35	wysoki-71,11% średni-26,67% niski- 2,22%
Bezpieczeństwo narodowe	4,69	4,69	4,49	4,31	4,51	4,68	4,59	4,56	4,47	wysoki-60,89% średni-35,67% niski- 3,44%
Kryminologia	4,67	4,68	4,46	4,32	4,60	4,72	4,56	4,61	4,47	wysoki-55,95% średni-39,97% niski- 4,08%

Dane zawarte w Tabeli nr 4 wskazują, że najwyżej studenci ocenili:

- na kierunku Prawo - przygotowanie prowadzącego do zajęć, punktualność oraz dostępność w trakcie dyżurów;
- na kierunku Administracja - dostępność w trakcie dyżurów, przygotowanie prowadzącego do zajęć i punktualność;
- na kierunku Europeistyka - dostępność w trakcie dyżurów, przygotowanie prowadzącego do zajęć i punktualność;
- na kierunku Bezpieczeństwo narodowe – przygotowanie prowadzącego do zajęć, punktualność i dostępność w trakcie dyżurów;
- na kierunku Kryminologia - dostępność w trakcie dyżurów, punktualność oraz przygotowanie prowadzącego do zajęć.

Na wszystkich kierunkach wymienione aspekty jakości zajęć dydaktycznych zostały wysoko ocenione przez studentów. Najniżej studenci wszystkich kierunków zgodnie ocenili pomysłowość metod przekazywania wiedzy.

Tabela nr 5 Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii doktorantów Wydziału Prawa

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
4,92	4,92	4,79	4,71	4,89	4,87	4,91	4,91	4,81	wysoki-73,03% średni-26,32% niski-0,66%

Jak wynika z Tabeli nr 5 wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na

jakość prowadzonych przez nich zajęć na studiach doktoranckich ocenione zostały bardzo wysoko, przy czym najwyżej - przygotowanie prowadzącego do zajęć, punktualność, jasność kryteriów zaliczenia oraz obiektywność oceniania.

Tabela nr 6. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
4,91	4,94	4,80	4,77	4,91	4,93	4,87	4,91	4,77	wysoki-50,75% średni-42,64% niski- 6,61%

Dane zawarte w Tabeli nr 6 ukazują, że wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na jakość prowadzonych przez nich zajęć na studiach podyplomowych ocenione zostały bardzo wysoko, przy czym najwyżej – punktualność prowadzącego, dostępność w trakcie dyżurów.

Z analizy jakościowej kwestionariuszy ankiet wynika, że znaczną część zajęć badani oceniali bardzo pozytywnie. Podkreślili, że najczęściej wykładowcy są profesjonalnie przygotowani do zajęć, są konsekwentni, rzeczowi, sprawiedliwi, komunikatywni, dobrze zorganizowani, pro studenty. Posiadają takt pedagogiczny, ogromną wiedzę ze swojej dziedziny, imponują nią i intelektem. Są postrzegani jako dobrzy dydaktycy, zasługujący na wyróżnienie. Wiedzę przekazują w sposób praktyczny i klarowny, dobrze przygotowują do egzaminu, wyjaśniają zawiłe zagadnienia w sposób zrozumiały i pomysłowy.

Najczęściej są też: mili, sympatyczni, życzliwi, elegancy, kulturalni, skromni, pozytywni, wyrozumiali wobec studenta, przyjaźnie do niego nastawieni, inteligentni i elokwentni, niezwykle pomocni. Charakteryzuje ich spokój i pogoda ducha. Mają świetny kontakt z grupą. Cechuje ich profesjonalizm.

Zajęcia prowadzą w sposób jasny, przystępny, rzetelny, klarowny, konkretny, z zaangażowaniem, na wysokim poziomie, z entuzjazmem, podając dużo przykładów z praktyki. Przekazują wiedzę ściśle związaną z kierunkiem studiów. Przyjmują przejrzyste, jasne i klarowne kryteria oceny wiedzy studentów. Dla wielu uczestniczenie w niektórych wykładach jest przyjemnością.

Studenci doceniają wykładowców wymagających, w tym jako promotorów doktoratów, a także tych umiejętnie dyscyplinujących studentów, zmuszających i zachęcających do myślenia, do mobilizacji, krytykujących w sposób konstruktywny, stanowiących duże wsparcie przy pisaniu pracy. Niektórych wykładowców określają jako: „profesor z prawdziwego zdarzenia”, „pan profesor - klasa sama w sobie”, najlepszy ćwiczeniowiec”, „wykładowca/nauczyciel z powołania”.

Badani wyrazili również krytyczne oceny, zarówno co do jakości zajęć dydaktycznych, jak i postaw prowadzących.

Niektóre zajęcia oceniono jako: nudne, chaotyczne, bez struktury, podczas których wymaga się za dużo na pamięć, a za mało prowadzi się ćwiczeń praktycznych. Na niektórych zajęciach przekazuje się zbyt dużą ilość informacji, co powoduje trudności z ich zapisywaniem. Stawia się nieraz niejasne wymagania, niedookreślone kryteria zaliczenia przedmiotu, zwłaszcza wówczas, gdy treści wykładu i egzaminu nie pokrywają się. Nieraz widoczna jest duża ogólnikowość wykładu, nieumiejętność czasowego rozkładu omawianych zagadnień, monotony sposób prowadzenia zajęć, niska klarowność wykładanego materiału, brak jakiegokolwiek ekspresji podczas zajęć. Przejawia się to nieraz poprzez czytanie slajdów, czy ustawy z laptopa, co czyni zajęcia w ocenie studentów jako „nieprzydatne i niepotrzebne”. Jedni chwalili zajęcia w formie e-learningu, inni - wręcz odwrotnie.

Uważano, że niektórzy wykładowcy podają zbyt mało konkretnych wiadomości, nie angażują studentów do samodzielnego myślenia, nie mają pomysłu na prowadzenie zajęć, chaotycznie prowadzą zajęcia, mają wiedzę, ale nie potrafią jej przekazać. Wskazywano na brak kasusów na niektórych zajęciach z procedury oraz potrzebę podniesienia wymagań wobec studentów.

Studenci narzekają na zastępstwa na wykładach, najczęściej, w ich ocenie, przez niekompetentnych doktorantów, na ograniczanie czasu zajęć do 15 minut, na częste spóźnianie się, odwoływanie zajęć i nie odrabianie ich, wychodzenie w czasie zajęć na długie przerwy. Narzekano na dominację formalizmu, a nie życzliwości w relacjach ze studentami, na brak elastyczności wobec nich i zrozumienia. Wskazywano na słaby kontakt z prowadzącymi zajęcia, nie odbieranie przez nich poczty elektronicznej.

W ocenie nielicznych badanych, wykładowca był nieżyczliwy, arogancki, niesłowny, złośliwy wobec studentów, obrażający, ignorujący i naśmiewający się z nich, niekulturalny.

Zgodnie z § 5 ust. 3 poprzednio - Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu

Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. informacje dotyczące poszczególnych nauczycieli pochodzące z ankiet i hospitacji są wykorzystywane w okresowych ocenach pracowników.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Ad.1) i Ad.2). Analiza protokołów hospitacji oraz wyników badań ankietowych wskazuje, że, zarówno studenci, jak i przełożeni hospitowanych pracowników wysoko oceniają jakość zajęć prowadzonych na Wydziale Prawa. Poprawy wymagają relacje niektórych pracowników ze studentami oraz wzmocnienie dyscypliny pracy.

Należy zaznaczyć, że negatywne uwagi studentów i postulaty wobec konkretnych pracowników zgłoszone w poprzednim roku akademickim były przedmiotem odrębnych spotkań z poszczególnymi wykładowcami, a także rozmów podczas ich okresowych ocen.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacje WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego zostały zrealizowane. W zakresie poprawy metodyki prowadzenia zajęć dydaktycznych oraz podniesienia jakości zajęć prowadzonych przez doktorantów przeprowadzane były szkolenia z zakresu APD, z zakresu e-learningu. Prowadzone były również liczne rozmowy z pracownikami w celu zwiększenia ich dyscypliny pracy. Opiekunowie naukowci doktorantów zobowiązani zostali do hospitowania wszystkich prowadzonych przez nich zajęć, co znacznie podniosło jakość zajęć przez nich prowadzonych.

4. MONITOROWANIE WARUNKÓW KSZTAŁCENIA I ORGANIZACJI STUDIÓW

Ocena warunków kształcenia i organizacji studiów na Wydziale Prawa UwB następuje według kryteriów zawartych w § 8 poprzednio - Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.

1) ocena zasobów bibliotecznych, w szczególności ich aktualizowania pod kątem potrzeb pracowników, studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych oraz ich dostępu do komputerowych baz danych

Biblioteka Wydziału Prawa posiada 14 stanowisk przewidzianych dla katalogów

bibliotecznych i komputerowych baz danych. Stan księgozbioru – 44 814 wol. (w tym 37 250 wol. książek, 7 362 wol. czasopism, 202 wol. zbiorów specjalnych (CD, doktoraty)¹².

Biblioteka udostępnia 11 następujących baz: Lex, Lex Polonica Perfecta + Orzecznictwo Sądów Polskich, Legalis + komentarze, Polska Bibliografia Prawnicza (od 1971r.), Czytelnia Czasopism Prawniczych on-line (24 tytuły), Czytelnia książek on-line, HeinOnline (Stowarzyszenie Bibliotek Prawniczych-USA), The Polish Law Collection (wybór polskich aktów prawnych Business Law+Tax Business Law), Wideoteka WATCH DOCS – prawa człowieka (41 pozycji), ARSLEGE – baza testów prawniczych, LEGAL SOURCE – ponad 870 pełnotekstowych czasopism z zakresu prawa, wszystkie bazy Głównej Biblioteki Uniwersyteckiej. Na życzenie użytkowników dane z baz są drukowane, zgrywane na płyty i nośniki PenDrive .

Czytelnia posiada 72 miejsca dla czytelników, Router do Internetu, 1 stanowisko komputerowe dla osób niedowidzących. Udostępnianie ma charakter prezencyjny (na miejscu). Zagwarantowany jest wolny dostęp do półek. Wystawionych jest ok. 7 tysięcy woluminów. W 2014 r. ogółem wpłynęło 1 779 woluminów, w tym 1 301 książek i 478 woluminów czasopism.

Zakupy książek dokonywane są często, z reguły raz na trzy tygodnie. Nowości wydawnicze analizowane są raz na tydzień, powiadomienia przychodzą również pocztą elektroniczną. Czas realizacji zamówień to 3 - 5 dni, a czas opracowania wydawnictw 5 - 7 dni. Wszystkie wydawnictwa z najnowszym stanem prawnym trafiają do czytelni. Starsze wycofywane są do magazynu.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie funkcjonowania biblioteki w opinii 244 badanych (co stanowi 6,1% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹³. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 7. Częstotliwość korzystania z poszczególnych bibliotek i czytelni przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

¹² Stan na dzień 1 czerwca 2015r.

¹³ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3- poprzednio do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 15.09.2015 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

Częstotliwość korzystania z poszczególnych bibliotek i czytelni	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w roku	Rzadziej
	[%] badanych			
A) Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia	1,61	16,13	32,80	49,46
B) Biblioteka Wydziału Prawa	10,00	35,26	31,58	23,16
C) Inna, nie wymieniona wyżej biblioteka	2,78	15,74	26,85	54,63

Jak wynika z Tabeli nr 7 studenci Wydziału Prawa korzystają, zarówno z zasobów Biblioteki Uniwersyteckiej, jak i z wydziałowej, przy czym częściej sięgają po księgozbiory wydziałowe. W zdecydowanie mniejszym zakresie korzystają z innych bibliotek.

Tabela nr 8. Ocena wybranych aspektów korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Prawa przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena wybranych aspektów korzystania z głównej Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Prawa	Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia	Biblioteka Wydziału Prawa
	(ocena od 1 do 5, gdzie 1 - ocena najniższa, a 5 najwyższa)	
A) Dostępność lektur obowiązkowych	3,97	3,95
B) Ogólne bogactwo księgozbioru w zakresie tematyki studiów	4,12	4,07
C) Aktualność księgozbioru (dostępność nowych pozycji)	4,03	4,05
D) Sprawność obsługi	4,27	4,47
E) Przyjazność obsługi	4,29	4,47
F) Godziny otwarcia	4,24	4,24
G) Warunki pracy (dotyczy zwłaszcza czytelni)	4,38	4,24
H) Możliwość kopiowania tekstów	4,01	4,06
I) Możliwość korzystania z Internetu i tekstów elektronicznych	4,22	4,24
Średnia ocena	3,97	3,95

Wybrane aspekty korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Prawa studenci oceniają bardzo podobnie. W bibliotece wydziałowej badani najlepiej ocenili sprawność i przyjazność obsługi. Najślabiej ocenili dostępność lektur obowiązkowych, których ilość, w ich opinii, nie pozwala na wypożyczenie dla większości studentów.

Badani wypełniając Ankietę ewaluacyjną zgłaszali swoje uwagi dotyczące pracy biblioteki wydziałowej. Postulowali, by wydłużyć godziny otwarcia biblioteki w weekendy i zainstalować w niej więcej gniazdek elektrycznych.

2) *ocena jakości infrastruktury dydaktycznej (sale dydaktyczne, ich wyposażenie w środki audiowizualne, wyposażenie laboratoriów, dostęp do Internetu) i jej dostosowania do ilości studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych*

Wydział dysponuje: 4 salami wykładowymi o łącznej powierzchni 816,70 m² i liczbie miejsc 922 oraz 11 salami ćwiczeniowymi o łącznej liczbie miejsc 432 (powierzchnia poszczególnych sal 74 m²), a także 20 salami seminaryjnymi (powierzchnia wynosi od 20 do 50 m²).

Sala wykładowa z 380 miejscami wyposażona jest w system nagłośnienia konferencyjnego, system prezentacji obrazu i cyfrowy system tłumaczeń symultanicznych. Aula została dodatkowo wyposażona w pętlę indukcyjną wspomagającą słyszenie osób niedosłyszących. Sala jest klimatyzowana, ze sterowanymi roletami okiennymi i sterowanym oświetleniem. W sali tej, dla bezpieczeństwa korzystających, zostały zamontowane drzwi antypaniczne, przez które wychodzi się bezpośrednio na podwórze. Pozostałe sale wykładowe wyposażone są w nagłośnienie, wideoprojektory i ekrany zdalnie sterowane oraz komputery.

We wszystkich salach ćwiczeniowych zamontowane są wideoprojektory, ekrany zdalnie sterowane oraz komputery lub laptopy. Poza tym w portierni budynku znajdują się dwa rzutniki przenośne i dwa laptopy, z których mogą korzystać pracownicy i studenci.

Jedna z sal ćwiczeniowych przystosowana jest do prowadzenia symulacji rozpraw sądowych (tzw. sala sądowa). Wyposażona jest także w rzutnik i ekran zdalnie sterowane oraz komputer.

W budynku znajduje się Pracownia Kryminalistyki wyposażona w komputer multimedialny z dostępem do Internetu, drukarkę ze skanerem, rzutnik. Studenci podczas zajęć mogą korzystać z urządzeń do badania dokumentów publicznych, z testerów uniwersalnych do sprawdzania autentyczności druków wartościowych, z zestawów do ujawniania śladów linii papilarnych oraz z zestawów daktyloskopijnych. Na ścianach pracowni zawieszono są tablice poglądowe, a w gablotach wyłożone są repliki broni.

Wydział posiada 2 mobilne kabiny do tłumaczeń symultanicznych, które, w zależności od potrzeb, mogą być ustawione w różnych salach.

W budynku znajduje się klimatyzowana sala posiedzeń, wyposażona w rzutnik i ekran zdalnie sterowane, a także w nagłośnienie z rejestracją dźwięku, z której korzystają, zarówno pracownicy jak i studenci.

Sal ćwiczeniowe, część sal seminaryjnych oraz hole wyposażone są w wentylację mechaniczną i układy wentylacyjne z odsysaniem ciepła.

Wszystkie sale wykładowe i ćwiczeniowe wyposażone są w krzesła z odkładanymi stolikami, w krzesła z pulpitemi lub tradycyjne ławki z krzesłami, a także w tablice suchościeralne lub flipchart.

W budynku znajduje się pracownia komputerowa, która dysponuje 21 stanowiskami komputerowymi oraz dwoma drukarkami sieciowymi, wyposażona w rzutnik i ekran. Studenci i pracownicy Wydziału Prawa mają możliwość korzystania z sieci Internet i sieci bezprzewodowej. Dodatkowo w jednej z sal ćwiczeniowych znajduje się 15 laptopów podłączonych do bezprzewodowej sieci internetowej, z których korzystają studenci podczas zajęć. Pomieszczenia pracowni komputerowej są klimatyzowane.

Oddzielne pomieszczenia w budynku posiadają: Studencka Poradnia Prawna, Redakcja Biuletynu Wydziału Prawa i Samorząd Studencki.

Wszystkie jednostki organizacyjne Wydziału (katedry i zakłady) wyposażone są w komputery i drukarki. Pracownicy tych jednostek mogą korzystać z sieci Internet, oprogramowania służącego do edycji dokumentów oraz Systemu Informacji Prawnej LEX.

Na parterze budynku znajduje się Biblioteka Wydziału Prawa, która, dla zachowania komfortu czytelnikom, została oddzielona od reszty budynku przeszkloną ścianką, a jej pomieszczenia są klimatyzowane. Zajmuje ona 5 pomieszczeń o łącznej powierzchni ok. 300 m². Czytelnia o powierzchni 133,5 m² dysponuje 72 miejscami, w tym jedno stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób niedowidzących. Katalogi (tj. komputerowe bazy danych) wyposażone są w 2 drukarki sieciowe i 14 stanowisk komputerowych pracujących w sieci. Wypożyczalnia wraz z magazynami zajmuje powierzchnię 80 m².

Wydział jest przystosowany do przyjmowania na studia osób niepełnosprawnych (podjazdy, winda, toalety). Największa aula została wyposażona w pętlę indukcyjną wspomagającą słyszenie osób niedosłyszących. W czytelni znajduje się stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób niedowidzących, a w pomieszczeniu wypożyczalni – kserokopiarka, z której mogą bezpłatnie korzystać studenci niepełnosprawni.

Na korytarzach (na parterze i I piętrze) ustawione są tzw. „kioski komputerowe” - terminale umożliwiające uzyskanie informacji dotyczących trybu i programów studiów oraz kontakt z dziekanatem.

Wszystkie pomieszczenia dziekanatów są klimatyzowane, wyposażone w kserokopiarki i niszczarki. Na parterze budynku znajdują się trzy ogólnodostępne samoobsługowe kserokopiarki.

Wydział posiada własny parking na ok. 100 miejsc, z którego korzystają pracownicy i studenci (budynek znajduje się na terenie miejskiej płatnej strefy parkowania).

Studenci korzystają z szatni, która może przyjąć 860 okryć. Oprócz tego przy Czytelni ustawione są szafy ze skrytkami, w których osoby korzystające z biblioteki mogą zostawić zbędne rzeczy. W bieżącym roku dostawiono kolejną szafę i aktualnie studenci mają do dyspozycji 38 skrytek.

W podziemiach budynku znajduje się bufet na ok. 90 miejsc. Poza tym przy szatni i portierni wystawione są pojemniki z wodą i kubeczkami jednorazowymi, a na holach na I i II piętrze ustawionych jest łącznie 9 automatów z napojami zimnymi, gorącymi i słodczymi.

Na parterze budynku oraz na dwóch półpiętrach głównej klatki schodowej znajdują się tablice, na których studenci mogą wywieszać informacje o organizowanych imprezach. Poza tym koła naukowe i organizacje studenckie mają do dyspozycji gabloty, które wiszą się na korytarzach. W holu auli znajduje się tablica, która jest wykorzystywana do organizowania tematycznych wystaw. Ponadto przy katedrach i zakładach zawieszono są gabloty przeznaczone do umieszczania informacji o rozwoju naukowym tych jednostek oraz informacji dla studentów. Poza tym gabloty znajdują się przy dziekanatach wszystkich kierunków i są wykorzystywane do przekazywania informacji niezbędnych studentom.

Budynek wyposażony jest w sieć centralnego ogrzewania z węzłem c.o. wyposażonym w automatykę, w instalację wodno-kanalizacyjną przyłączoną do sieci miejskiej, kanalizację deszczową podłączoną do sieci miejskiej, instalację oświetleniową i gniazd wtykowych, telefoniczną, komputerową, odgromową oraz telewizji przemysłowej (zewnątrznej – 11 kamer i wewnętrznej – 3 kamery) – monitor zamontowany jest w portierni budynku. W budynku jest zamontowany elektronicznie sterowany system przeciwooblodzeniowy rynien i rur spustowych. Podjazd dla niepełnosprawnych wraz z przylegającymi do niego schodami oraz schody fasady wyposażone są w instalację przeciwooblodzeniową.

Na każdej kondygnacji budynku znajdują się sanitariaty: na parterze damski i męski – w lewej części budynku, na I piętrze (2 damskie, 3 męskie, toaleta dla niepełnosprawnych i toaleta dla personelu) – w lewej i prawej części budynku, na II piętrze (2 damskie – w prawej i lewej części budynku i 1 męski – w lewej części budynku). Sanitariaty wyposażone są w pojemniki z papierem toaletowym, mydłem oraz w suszarki do rąk.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o jakość infrastruktury w opinii 244 badanych (co stanowi 6,1% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz

słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹⁴. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 9. Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy
	[%] badanych					
A) sale wykładowe	51,47	41,67	5,39	0,98	0,00	0,49
B) sale ćwiczeniowe	31,86	44,12	14,71	2,45	0,49	6,37
C) środki audiowizualne i multimedialne	42,36	43,35	9,85	0,49	0,49	3,45
D) wyposażenie laboratorium	8,72	10,26	1,03	0,00	0,00	80,00
E) dostęp do Internetu	25,49	34,31	19,61	6,86	6,86	6,86

Jak wynika z Tabeli nr 9 jakość infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania oceniana jest przez badanych bardzo wysoko. Dotyczy to, zarówno stanu sal wykładowych (93,13%), środków audiowizualnych (85,71%) i sal ćwiczeniowych (75,98%), jak też możliwości dostępu do Internetu (59,80%).

Nieliczni studenci narzekali na trudności z odbiorem Wi-Fi w całym budynku. Postulowali też o poprawę akustyki w salach ćwiczeniowych na II piętrze oraz likwidację niewygodnych stolików z dostawką.

Infrastrukturę Wydziału tworzy też pracownia komputerowa. Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o prawidłowe funkcjonowanie pracowni komputerowej w opinii 244 badanych (co stanowi 6,1% uprawnionych), tj. studentów i doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych, przyniosły określone rezultaty¹⁵. Przedstawiają je

¹⁴ Informacje pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 - poprzednio do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 15.09.2015 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

¹⁵ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 - poprzednio

poniższe tabele.

Tabela nr 10. Ocena funkcjonowania pracowni komputerowej w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) Czy godziny otwarcia umożliwiają efektywne korzystanie z pracowni?	20,79	58,43	15,17	5,06	0,56
B) Czy ilość stanowisk komputerowych jest wystarczająca?	22,16	50,57	13,64	10,23	3,41
C) Czy stanowisko komputerowe spełnia twoje oczekiwania efektywnego korzystania z pracowni?	20,34	54,24	14,69	9,04	1,69
D) Czy w razie potrzeby pracownicy pracowni udzielają fachowej pomocy?	36,16	48,02	12,99	2,82	0,00

Jak wynika z Tabeli nr 10 funkcjonowanie pracowni komputerowej studenci oceniają wysoko, w tym najwyżej - fachową pomoc pracowników (84,18%) godziny otwarcia - (79,22%) oraz efektywne korzystanie z pracowni (74,58 %).

Tabela nr 11. Częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej	W ogóle nie korzystam
	[%] badanych				
	2,63	11,58	30,00	28,42	27,37

Z pracowni, z różnym natężeniem, korzysta ok. 70% badanych, pozostali jej nie odwiedzają.

do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 15.09.2015 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

Tabela nr 12. Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Bardzo dobra	Dobra	Przeciętna	Zła	Bardzo zła	Nie mam zdania
	[%] badanych					
	23,46	46,93	4,47	0,56	1,68	22,91

Aż ok. 70% badanych ocenia bardzo dobrze i dobrze funkcjonowanie pracowni komputerowej, a ok. 4% - przeciętnie. Odsetek odpowiedzi wskazujących na niewłaściwe funkcjonowanie pracowni jest nieznaczny.

3) ocena dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia (głównie na stronach internetowych wydziałów i instytutów)

Informacje na temat kształcenia, w szczególności informacje o poziomach, formach i kierunkach kształcenia, międzynarodowej współpracy naukowej i wymianie studenckiej, zakładanych kwalifikacjach zawodowych absolwentów, programach nauczania i planach studiów są umieszczane na bieżąco na stronie internetowej Wydziału w odpowiednich zakładkach.

Natomiast treści programowe przedmiotów oraz spis literatury przedmiotowej zawarte są w sylabusach z poszczególnych przedmiotów realizowanych zgodnie z obowiązującymi na Wydziale programami studiów na kierunkach: Prawo, Administracja, Europeistyka, Bezpieczeństwo Narodowe, Kryminologia. Część sylabusów została zamieszczona na stronie internetowej Wydziału w zakładce: „Pliki do pobrania” w zakładkach poszczególnych Katedr/Zakładów, a pozostała część - na tablicach ogłoszeń przy Zakładach/Katedrach. Ponadto, sylabusy są też dostępne w pokoju 207, zarówno w formie elektronicznej, jak i papierowej.

Aktualny harmonogram zajęć dydaktycznych dostępny jest na stronie internetowej Wydziału. Wszelkie zmiany (np. odwołanie zajęć, terminy ich odpracowywania) nanoszone są systematycznie.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o dostęp i przejrzystość informacji na temat kształcenia w opinii 244 badanych (co stanowi 6,1% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone

rezultaty¹⁶. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 13. Częstotliwość odwiedzania strony internetowej Wydziału Prawa przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość odwiedzania strony internetowej Wydziału Prawa	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej	Jeszcze nie widziałem
	[%] badanych				
	53,77	33,67	10,55	1,51	0,50

Stronę internetową Wydziału, z różnym natężeniem, odwiedzają niemal wszyscy studenci.

Tabela nr 14. Dostęp i przejrzystość informacji na temat kształcenia w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena zawartości na stronie internetowej wydziału informacji zapewniających uzyskanie różnych aspektów wiedzy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) oferowanych poziomów i form kształcenia	47,78	48,28	1,48	2,46	0,00
B) kwalifikacji zawodowych absolwentów	34,16	49,50	8,91	6,44	0,99
C) jakości kształcenia potwierdzonej przyznanymi jednostce certyfikatami	37,50	50,00	7,50	4,50	0,50
D) możliwości wyjazdu na inne uczelnie	46,46	43,43	6,06	4,04	0,00
E) programu i planu studiów	61,88	34,16	1,98	0,99	0,99
F) treści programowych przedmiotów	43,50	45,00	4,00	6,50	1,00
G) lektur przedmiotowych	33,83	43,78	9,45	10,95	1,99
H) kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów	24,75	48,02	12,38	11,88	2,97

¹⁶ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 - poprzednio do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 15.09.2015 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

Jak wynika z Tabeli nr 14 informacje obejmujące różnorodne aspekty wiedzy zawartej na stronie Wydziału Prawa dla zdecydowanej większości badanych są dostępne i przejrzyste. Najwyżej oceniono, pod tym względem, informacje z zakresu: oferowanych poziomów i form kształcenia (96,06%), programu i planu studiów (96,04%), możliwości wyjazdu na inne uczelnie (89,89%), treści programowych przedmiotów (88,50%), jakości kształcenia potwierdzonej przyznanymi jednostce certyfikatami (87,50%), Aż 83,66% badanych pozytywnie oceniło dostępność informacji dotyczących kwalifikacji zawodowych absolwentów, lektur przedmiotowych (77,61%) i kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów (72,77%).

4) ocena organizacji zajęć

W zakresie organizacji zajęć podejmowane są i sukcesywnie realizowane następujące działania: publikacja ułożonych rozkładów zajęć w formie papierowej i elektronicznej – docelowo będzie to tylko forma elektroniczna, jako bardziej dostępna i wygodna; rozpowszechnianie informacji o zachodzących zmianach w organizacji zajęć poprzez zamieszczanie ogłoszeń również w Internecie; ustalanie z pracownikiem nowego terminu zajęć w razie niemożności przeprowadzenia przez niego zajęć (pracownik układający rozkłady przekazuje informacje właściwemu dziekanatowi oraz studentom); rezerwacja sal na potrzeby przeprowadzenia konferencji, spotkań, zebrań (bezkolizyjna realizacja zajęć oraz zaplanowanych imprez), na zajęcia prowadzone na studiach doktoranckich i podyplomowych, na obrony doktoratów.

Ułożenie rozkładów zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych należy do jednego pracownika administracji wydziałowej, co powoduje ich sprawniejszą organizację. Nauczyciel akademicki ustala nowy termin zajęć ze wskazanym wyżej pracownikiem, co sprzyja sprawniejszemu przepływowi informacji. Osoba odpowiedzialna za układanie planu wykorzystuje Internet jako powszechną i wygodną formę wymiany informacji. Owe działania podlegają dalszemu rozwojowi oraz integrują pracę nauczycieli akademickich i pracowników administracyjnych.

Badani wypełniając Ankiety ewaluacyjną prosili o skrócenie czasu zajęć w niedziele.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o właściwą organizację zajęć w opinii 244 badanych (co stanowi 6,1% uprawnionych), tj. studentów i doktorantów

oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹⁷. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 15. Częstotliwość odwiedzania dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość odwiedzania dziekanatu w celu załatwienia jakiejś sprawy	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej
	[%] badanych			
	1,47	9,80	74,02	14,71

Studenci odwiedzają dziekanat, w miarę potrzeby: kilka razy w semestrze lub w miesiącu.

Tabela nr 16. Godziny otwarcia dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Godziny otwarcia dziekanatu jako umożliwiające sprawne załatwienie spraw	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
	23,15	48,28	9,36	12,32	6,90

Jak wynika z Tabeli nr 16 godziny otwarcia dziekanatu pozwalają na sprawne załatwienie spraw. Uznało tak ok. 71% studentów, przeciwnego zdania było ok. 19%.

Tabela nr 17. Ocena przekazywania informacji przez pracowników dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

¹⁷ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 - poprzednio do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 15.09.2015 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

Ocena przekazywania przez pracowników dziekanatu w sposób wyczerpujący następujących informacji	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) informacje dotyczące toku studiów	34,48	51,72	4,93	6,90	1,97
B) informacje dotyczące spraw stypendialnych	33,99	48,28	9,85	4,93	2,96
C) informacje dotyczące opłat za studia	42,64	46,19	6,09	2,54	2,54

Zdecydowana większość badanych (ok. 82-88 %) jest zadowolona ze sposobu przekazywania przez pracowników dziekanatu różnych informacji. Niezadowolenie wykazuje niewielu badanych.

Tabela nr 18. Ogólna ocena pracy dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena pracy dziekanatu	Bardzo dobra	Dobra	Przeciętna	Zła	Bardzo zła	Nie mam zdania
	[%] badanych					
	46,57	37,75	10,78	1,96	1,96	0,98

Dobrze i bardzo dobrze pracę dziekanatu ocenia 84,32% badanych, natomiast źle i bardzo źle – tylko 3,92%.

Badani wypełniając Ankietę ewaluacyjną zgłosili uwagi i propozycje zmierzające do usprawnienia pracy dziekanatu. Nieliczni prosili o wydłużenie godzin pracy dziekanatów, w tym studiów doktoranckich (do 17.00) i jego otwarcie także we czwartki (obecnie dzień pracy wewnętrznej). Większość badanych oceniło panie pracujące w dziekanacie jako miłe.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

- Ad. 1) Pracownicy biblioteki stale dbają, zarówno o rozbudowę księgozbiorów, jak i o zapewnienie przyjaznej i sprawnej obsługi czytelników.
- Ad. 2) Władze dziekańskie dbają o jakość infrastruktury Wydziału Prawa. Zapewniają odpowiednie do studiowania warunki organizacyjne oraz techniczne.
- Ad. 3) Sformułowane w sposób przejrzysty i czytelny dla studentów informacje na temat

kształcenia udostępniane są na stronie internetowej Wydziału.

Ad. 4) Organizacja zajęć przebiega sprawnie. Opinie studentów wskazują na prawidłowe i zadowalające funkcjonowanie dziekanatu.

W ramach monitorowania warunków kształcenia i organizacji studiów uwagi oraz propozycje zgłoszone przez studentów zostaną poddane analizie.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacje WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego zostały, w miarę możliwości, zrealizowane. Prodziekani dokonali analizy propozycji i postulatów zgłoszonych przez studentów w kwestii poprawy infrastruktury biblioteki wydziałowej. Elektroniczne bazy publikacji są stale uaktualniane i zwiększane w ramach dostępnych środków finansowych. Zwiększono liczbę przedłużaczy, co znacznie poprawiło dostęp do komputerów i internetu w czytelnii. Ostatni rok akademicki był czasem przenoszenia biblioteki uniwersyteckiej, w związku z czym zwiększono zbiory biblioteki wydziałowej oraz umożliwiono szerszy dostęp do wypożyczania książek z wypożyczalni wydziałowej, zwłaszcza literatury obowiązkowej. Rozważenie poprawy infrastruktury w postaci wymiany stolików, krzeseł, montażu klimatyzacji w salach wykładowych możliwe będzie podczas remontu. Sale wykładowe są dostosowane do ilości i potrzeb zarówno studentów, jak i prowadzących zajęcia. Studenci i prowadzący zajęcia twierdzą, że w salach jest wystarczająca liczba miejsc siedzących. W pracowni komputerowej sprzęt oraz komputery uzupełniane są w miarę przeznaczonych na ten cel środków finansowych. Nie odnowiono pracowni komputerowej i nie zwiększono dostępu informatyków w soboty i niedziele. Wykładowcy nie zgłaszali problemów z uruchomieniem sprzętu. Plan zajęć jest zamieszczany około 10 dni przed rozpoczęciem roku akademickiego. Studenci mają wpływ na „komponowanie” go poprzez rejestrowanie się na niektóre zajęcia. Nie ma możliwości wprowadzenia w ciągu dnia dłuższej przerwy na posiłek ze względu na bardzo duże obłożenie sal dydaktycznych od godziny 7:30 do godziny 21. Zaistniała również konieczność korzystania z sal w kampusie uniwersyteckim. Dziekanaty funkcjonują bardzo dobrze, pracownicy o wszystkich kwestiach istotnych dla studenta informują dokładnie i precyzyjnie. Ponadto, udostępniany jest studentom regulamin studiów, w razie potrzeby dokładniejszego informowania o kryteriach uzyskania IOS, ITS, itp. Nie wydłużono godzin pracy dziekanatów do godz. 17 – 18, gdyż spowodowałoby to zgodnie z przepisami prawa pracy konieczność zatrudnienia co najmniej dwóch osób. W środy

dziekanaty są czynne do godziny 16 i nie zauważono większej liczby interesantów po godzinie 15. Zwrócono się do egzaminatorów na studiach niestacjonarnych o organizowanie egzaminów przede wszystkim w weekendy, ale zasady informowania studentów o ocenach i terminy do wnoszenia podań, np. o egzamin komisyjny, uniemożliwiają w ciągu dwóch tygodni trwania sesji przeprowadzenia wszystkich egzaminów w weekendy. W dni powszednie, w miarę możliwości egzaminy organizowane są po godzinie 16. Z obserwacji prodziekanów wynika, że współpraca pracowników dziekanatu ze studentami jest bardzo dobra.

5. OCENA MOBILNOŚCI STUDENTÓW

Analiza i ocena programu dotyczącego mobilności studentów/doktorantów i jego realizacji na Wydziale Prawa następuje według kryteriów zawartych w § 9 poprzednio - Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.:

1) funkcjonowanie wymiany studentów/doktorantów w ramach umów pomiędzy uczelniami w zakresie programów mobilności studentów/doktorantów

Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku realizuje wymiany studenckie, przede wszystkim, w ramach programu Erasmus+. W roku akademickim 2014/2015 miał on podpisane 60 umów Erasmus+ z uczelniami europejskimi. W roku akademickim 2014/2015 na wymianie przebywało 45 studentów.

W ramach programu Erasmus funkcjonuje także element praktyk zagranicznych. W roku akad. 2014/2015 z oferty praktyki zagranicznej współfinansowanej z funduszy Erasmus skorzystało 8 studentów Wydziału Prawa.

Na Wydziale Prawa w roku akad. 2014/2015 studiowało łącznie 23 studentów zagranicznych. Na kolejny rok akademicki przyjęto 16 zgłoszeń (stan na czerwiec 2015 r.).

Wymiana studentów odbywa się także na podstawie innych umów, spoza programu Erasmus. Na podstawie umowy z University of Tsukuba w Japonii 2 studentów wyjechało na roczny pobyt. Na Wydziale Prawa gościliśmy z kolei 3 studentów z na podstawie umowy z Akademią Prawa w Saratowie (Rosja), którzy uczestniczyli w zajęciach prowadzonych w j. angielskim. W ramach programu Partnerstwo Wschodnie (stypendia BUWiWM) na studiach doktoranckich prowadzonych w j. angielskim studiowała 1 osoba z zagranicy. W ramach

Letniej Szkoły Prawa Porównawczego US-EU do Białegostoku przyjechało 14 studentów amerykańskich. W programie bierze także udział 19 polskich uczestników (studentów i doktorantów). Do udziału kolejnej edycji Szkoły Prawa Niemieckiego zgłosiło się 15 studentów. Z kolei, Program Wprowadzenie do Prawa Francuskiego, zgromadził 21 studentów/doktorantów.

W tym miejscu należy zauważyć, że odrębny dla studiów doktoranckich program wymiany doktorantów w ramach umów pomiędzy uczelniami na Wydziale Prawa nie funkcjonuje. Doktoranci mogą korzystać z kierowanej do nich oferty wymiany w zakresie Erasmus+. W roku akademickim 2014/2015 w zakresie wymiany międzynarodowej doktorantów 22 osoby uczestniczyły w konferencjach zagranicznych, a 3 wyjechały w ramach programu Erasmus.

2) funkcjonowanie sformalizowanego systemu zasad zaliczania osiągnięć studentów/doktorantów (punktów i ocen)

W ramach wymiany międzynarodowej na Wydziale Prawa funkcjonują zasady uznawania przedmiotów zaliczonych przez studentów w trakcie pobytu za granicą zatwierdzone przez Prodziekana ds. studiów stacjonarnych.

Z kolei wobec doktorantów wymieniony powyżej system wynika z przyjętego programu kształcenia (znowelizowanego w czerwcu 2014 r.), gdzie min. określono zasady (podstawowe sposoby) weryfikacji efektów kształcenia. Ponadto w stosunku do osiągnięć studentów, którzy rozpoczęli studia w roku akad. 2014/2015 obowiązuje karta oceny realizacji przez doktoranta zajęć praktycznych (zajęć dydaktycznych lub udział w projektach badawczych). Jej wzór określony został Uchwałą Rady Wydziału Prawa Nr 885 z dnia 20 kwietnia 2012 roku w sprawie zatwierdzenia sposobu dokonywania oceny realizacji programu studiów doktoranckich oraz prowadzenia badań naukowych przez doktorantów. Generalnie nie wprowadzono odrębnych zasad wystawiania ocen czy punktów. Wyjątek w tym zakresie stanowią zasady zaliczenia zajęć seminaryjnych (które szczegółowo określono w planie studiów), gdzie wskazano warunki będące minimalnymi wymogami zaliczenia.

Należy nadmienić, iż w roku akademickim 2014/2015, 12 doktorantów prowadziło zajęcia dydaktyczne w łącznym wymiarze: 616 godz.

3) wykorzystanie doświadczeń zdobytych przez studentów/doktorantów podczas kształcenia realizowanego na innych uczelniach pod kątem poprawy jakości kształcenia (np.

uatrakcyjnienie oferty dydaktycznej, zmiana sposobu prowadzenia zajęć)

Wymiana międzynarodowa stała się inspiracją do zorganizowania na Wydziale Prawa UwB programu przedmiotów, które mogą być prowadzone w językach obcych. W roku akademickim 2014/2015 lista obejmuje 77 przedmiotów w 4 językach (angielski, niemiecki, rosyjski, hiszpański). Od kilku lat na zajęcia w językach obcych uczęszczają nie tylko studenci zagraniczni, ale także studenci Wydziału Prawa, którzy mają prawo do realizacji zajęć w językach obcych w ramach swoich specjalizacji. Studenci polscy uczęszczający na takie przedmioty rozwijają umiejętności językowe w zakresie przedmiotów prawnych, a w związku z tym coraz pewniej czują się podczas wszelkiego rodzaju rozmów kwalifikacyjnych i egzaminów sprawdzających nie tylko komunikatywność językową, ale także znajomość fachowego słownictwa. Prowadzenie zajęć w językach obcych wymaga także innych metod kształcenia, odtwarzane są materiały multimedialne z oryginalnym lektorem, analizowane są akty prawne oraz orzecznictwo obcych państw i sądów w innych językach.

W roku akademickim 2014/2015 Centrum Prawniczego Języka Angielskiego prowadziło programy poświęcone kształceniu prawniczego języka angielskiego: odpłatne kursy Legal English (2 grupy), odpłatny kurs przygotowujący do egzaminów ILCE i TOLES. Centrum oferuje zajęcia dla studentów Wydziału Prawa oraz studentów zagranicznych.

Dwa lata temu przygotowano program nauczania w językach obcych – j. angielskim i rosyjskim: Studia II stopnia – European Studies.

W roku akad. 2014/2015 do kierownika studiów doktoranckich nie wpłynęła żadna propozycja wykorzystania doświadczeń zdobytych przez doktorantów podczas kształcenia realizowanego na innych uczelniach pod kątem poprawy jakości kształcenia.

4) opinie przekazane przez studentów/doktorantów przyjeżdżających (polskich i zagranicznych) na temat realizowanych na uczelni studiów w stosunku do oczekiwań w tym zakresie (np. sprawy organizacyjne, życie studenckie, system nauczania, relacje student – nauczyciel akademicki).

Koordynator ds. Studentów Przyjeżdżających jest w stałym kontakcie ze wszystkim studentami zagranicznymi przebywającymi na Wydziale Prawa. Ponadto, doświadczenia studentów studiujących w ramach programów na zagranicznych uczelniach zmotywowały do zapewnienia stałej pomocy studentom przyjeżdżającym na Wydział Prawa UwB. Od roku

akademickiego 2010/2011 grupa „byłych Erasmusowców” w ramach powołanego do życia Koła YES (Your Erasmus Support), z powodzeniem opiekuje się studentami przyjeżdżającymi, wyznaczając każdemu indywidualnego mentora, organizując imprezy integracyjne i pomagając w codziennych sprawach.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków studentom przebywającym na Wydziale w ramach programu Erasmus, w opinii 3 (100%) studentów, przyniosły określone rezultaty¹⁸. Przedstawia je Tabela nr 9.

Tabela nr 19. Ocena organizacji studiów w ramach Programu Erasmus+ w opinii jego studentów

Kategoria	Satysfakcjonująca [%]	Niesatysfakcjonująca [%]
Komunikacja z koordynatorem programu	99,99	0
Organizacja przyjazdu	99,99	0
Wybór przedmiotów	99,99	0
Warunki w akademiku	66,66	33,33

Studenci bardzo wysoko ocenili większość aspektów ich pobytu na Wydziale, natomiast nieco niżej - warunki w akademiku. Wydaje się, że wpływ na taką opinię miało przekonanie o tym, że „chyba wszyscy studenci Erasmusa chcieliby być bardziej „pomieszani w akademiku”).

Tabela nr 20. Ocena pracy kadry Wydziału Prawa UwB w opinii studentów Erasmusa

Kategoria	Satysfakcjonująca [%]	Niesatysfakcjonująca [%]
Aktywizacja studentów podczas zajęć przez wykładowców	99,99	0
Kontakt wykładowców ze studentami	99,99	0
Poziom wymagań wykładowców przez studentów	99,99	0
Poziom (jakość) prowadzonych zajęć przez wykładowców	99,99	0
Zróżnicowanie metod/materiałów i pomocy dydaktycznych wykorzystywanych podczas zajęć	99,99	0

¹⁸ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety „Evaluation form for the international students at the Faculty of Law, University of Białystok” stanowiącej Załącznik nr 4b - poprzednio do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.

Wszystkie aspekty pracy kadry dydaktycznej zostały ocenione bardzo wysoko. Podkreślano bardzo dobry kontakt z nauczycielami, choć zdarzały się braki odpowiedzi na e-mail lub trudności ze znalezieniem ich na Wydziale. Studenci Erasmusa zwracali uwagę na potrzebę wydłużenia zajęć w celu lepszego pokazania różnic i podobieństw w wykładanym materiale.

Tabela nr 21. Ocena organizacji procesu kształcenia w opinii studentów Erasmusa

Kategoria	Satysfakcjonujące [%]	Niesatysfakcjonujące [%]
Funkcjonowanie dziekanatu	99,99	0
Funkcjonowanie biblioteki	66,66	33,33
Funkcjonowanie pracowni komputerowej	66,66	33,33

Najwyżej badani ocenili funkcjonowanie dziekanatu, niżej - biblioteki i pracowni komputerowej. Zwracali uwagę na potrzebę wydłużenia godzin pracy biblioteki.

W ramach porównania Wydziału Prawa UwB i macierzystych uczelni studentów ERASMUS-a stwierdzili oni, że:

- w Białymstoku jest łatwiejszy kontakt z nauczycielami – 33,33%,
- w Białymstoku trochę łatwiej jest zdać egzaminy – 33,33%,
- godziny pracy dziekanatu, biblioteki są krótsze niż na moim wydziale, ale wszyscy są przyjaźni – 33,33%.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Ad. 1) Wydział Prawa dba o rozwój mobilności studentów. W tym celu nawiązuje współpracę z uczelniami innych państw. Dzięki temu posiada bogatą i różnorodną ofertę. Następująca w ramach realizacji tych umów mobilność studentów prowadzi do umiędzynarodawiania ich kontaktów.

Ad. 2) Na Wydziale funkcjonuje sformalizowany system zasad zaliczania osiągnięć studentów (punktów i ocen).

Ad. 3) Wydział oferuje szereg wykładów z różnych dziedzin prawa prowadzonych w 4 językach. Pozwala to na wzbogacenie specjalistycznego słownictwa oraz rozwinięcie umiejętności językowych studentów.

Ad. 4) Generalnie studenci przebywający na naszym Wydziale w ramach krajowej i międzynarodowej wymiany z pobytu są zadowoleni. Najczęściej wysoko go oceniają,

wskazując też na potencjalne możliwości udoskonalenia niektórych sfer jego funkcjonowania.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacje WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczące potrzeby poprawy niektórych aspektów organizacji pobytu studentów przebywających w ramach wymiany międzyuczelnianej zostały zrealizowane. W tym celu ustalony został dzień organizacyjny z opiekunami w celu pokazania im funkcjonowania wydziału, a nadto, poinformowania studentów o funkcjonowaniu komunikacji miejskiej w Białymstoku, a także o barach, restauracjach, siłowniach itp. Oprócz dnia organizacyjnego opiekunowie są cały czas dostępni pod telefonami oraz mailowo. Natomiast Wydział nie ma wpływu na poziom uprzejmości recepcjonistów w akademikach.

6. UZYSKIWANIE OPINII ABSOLWENTÓW UCZELNI O PRZEBIEGU ODBYTYCH STUDIÓW

Uzyskanie opinii absolwentów uczelni o przebiegu odbytych studiów nastąpiło na podstawie § 10 - poprzednio Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Odbyło się ono poprzez przeprowadzenie anonimowych badań ankietowych wśród absolwentów Wydziału Prawa z rocznika 2014/2015¹⁹.

Wśród absolwentów Wydziału Prawa UwB zostały przeprowadzone badania ankietowe dotyczące, w szczególności, oceny przydatności studiów, procesu dydaktycznego i kadry dydaktycznej. Dokonano badania 375 absolwentów studiów, którzy obronili pracę dyplomową, odebrali dyplom w okresie do końca września 2015 r. i wyrazili chęć udziału w badaniach. Wyniki analiz kwestionariuszy ankiet przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela nr 25. Ocena przydatności studiów w opinii absolwentów Wydziału Prawa

¹⁹ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety „Ankieta absolwenta” stanowiącej Załącznik nr 5 - poprzednio Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.

Jak sądzisz, w jakim stopniu odbyte przez Ciebie studia pozwoliły na rozwinięcie:	Bardzo dużym	Dużym	Średnim	Małym	Bardzo małym	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
A) znajomości zagadnień teoretycznych	23,78	55,27	15,85	3,73	0,70	0,46
B) umiejętności rozwiązywania praktycznych problemów	12,92	23,93	39,99	18,47	3,28	1,08
C) zdolności do wykonywania konkretnych zawodów	9,40	22,65	36,83	22,90	5,91	1,67
D) umiejętności pracy zespołowej	19,21	33,52	31,44	12,46	1,80	1,43
E) umiejętności komunikacyjnych z innymi ludźmi	31,64	39,24	22,37	5,23	0,61	0,82
F) umiejętności samodzielnego doksztalcania się	34,41	38,41	21,54	4,14	0,80	0,46
G) orientacji i wiedzy o świecie	21,69	45,91	25,70	5,46	0,70	0,46
H) możliwości realizacji własnych zainteresowań	17,69	38,07	31,97	7,46	4,21	0,46

Z Tabeli nr 25 wynika, że odbyte studia umożliwiły naszym absolwentom, w bardzo dużym lub dużym stopniu, nabycie wielu umiejętności. Zdecydowanie najlepiej, w ich ocenie, pozwoliły one rozwinąć znajomość zagadnień teoretycznych (79,05%), umiejętności samodzielnego doksztalcania się (72,82%) oraz umiejętności komunikacyjnych z innymi ludźmi (70,88%). W tej kategorii najrzadziej wskazywano na nabycie umiejętności możliwości realizacji własnych zainteresowań (55,76%) oraz umiejętności pracy zespołowej (52,73%).

Tabela nr 26. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Jak ocenił(a)byś poszczególne elementy procesu dydaktycznego na Twoim kierunku?	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy	Brak odpowiedzi
	[%] badanych						
A) Wykłady obowiązkowe	29,18	52,45	16,82	0,09	0,19	0,64	0,55
B) Ćwiczenia i konwersatoria obowiązkowe	29,59	51,56	15,62	1,78	0,41	0,36	0,50
C) SeminaRIA i proseminaria	46,75	32,65	15,79	1,59	1,92	0,32	0,51
D) Przedmioty fakultatywne	25,96	42,62	17,26	1,80	0	9,86	1,85
E) Lektoraty	26,75	34,57	21,36	3,94	1,28	10,34	1,59
F) Warsztaty i laboratoria	10,04	25,54	16,68	2,31	0,95	41,98	2,18
G) Praktyki i zajęcia poza uczelnią	22,67	36,20	15,59	2,48	0,99	18,61	2,52

H) Indywidualne konsultacje	28,87	46,08	16,18	2,42	0,80	2,16	2,83
I) Organizacja studiów (rozkład zajęć itp.)	22,15	45,59	23,09	5,49	1,99	0	1,59

Z Tabeli nr 26 wynika, że zdecydowana większość absolwentów najwyżej (bardzo dobrze i dobrze) oceniła, w kolejności, wykłady obowiązkowe (81,63%) i ćwiczenia (81,15%), a także seminaria oraz proseminaria (79,40%).

Na pytanie: „Co Twoim zdaniem należałoby zmienić w pierwszym rzędzie, by poprawić ogólną jakość kształcenia?” odpowiedzi udzieliła tylko część badanych (38,16%). Najczęściej, w ich opinii, należy dążyć do zwiększenia ilości zajęć praktycznych, bądź zwiększenia praktycznych aspektów w zajęciach już prowadzonych (np. nauki sporządzania pism procesowych; zwiększenia liczby kazusów rozwiązywanych na zajęciach; zwiększenia liczby zajęć przygotowujących do zawodu; wydłużenia praktyk oraz zróżnicowania i zwiększenia liczby miejsc ich odbywania). Dlatego według niektórych „zajęcia powinny być bardziej praktyczne i konkretne. Wiedza teoretyczna jest niewystarczająca”.

Niektórzy badani proszą o takie zmiany w programie studiów, aby „na ostatnim roku było mniej przedmiotów, a więcej na wcześniejszym. Bezpieczeństwo narodowe na 3 roku miało zajęcia, które powinny być już na I roku (np. Prawo karne), gdyż są podstawą”. Chcą by bardziej „dostosować przedmioty do problematyki i tematyki kierunku studiów”.

Nieliczne uwagi dotyczą potrzeby wprowadzenia obowiązkowych wykładów, wprowadzenia większej ilości egzaminów ustnych bądź opisowych zamiast testów oraz podniesienia poziomu ćwiczeń, zwiększenia ich liczby oraz obowiązkowego sprawdzania obecności na zajęciach.

W ocenie niektórych należy poprawić jakość sprzętu audiowizualnego, zwiększyć zasoby biblioteki oraz układać rozkłady zajęć bez okienek.

Tabela nr 27. Ocena kompetencji pracowników Wydziału Prawa w opinii jego absolwentów

Jak oceniasz kompetencje nauczycieli akademickich i innych pracowników Uniwersytetu w Białymstoku na Twoim kierunku?	Wysoki poziom profesjonalizmu	Raczej wysoki poziom profesjonalizmu	Zróżnicowany poziom profesjonalizmu	Raczej niski poziom profesjonalizmu	Niski poziom profesjonalizmu	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
A) Wśród samodzielnych pracowników naukowo-	54,94	34,19	6,51	0	0	3,96

dydaktycznych (doktorów habilitowanych i profesorów)						
B) Wśród adiunktów i wykładowców (doktorów)	45,08	40,81	9,42	0,66	0	3,96
C) Wśród asystentów (magistrów)	35,60	39,00	18,73	3,64	0	2,62
D) Wśród pracowników administracji (dziekanat, sekretariat itp.)	61,26	30,36	4,98	0,30	0,30	2,62

Z Tabeli nr 27 wynika, że zdecydowana większość absolwentów wysoko ocenia profesjonalizm pracowników administracji wydziałowej oraz wykładowców. Uważa, że najwyższy poziom (wysoki i raczej wysoki) występuje, w kolejności wśród: pracowników administracji (91,62%) oraz samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych (89,13%), oraz adiunktów i wykładowców (85,98%).

Tabela nr 28. Ocena wyboru kierunku studiów w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Czy gdybyś jeszcze raz zdawał(a) na studia, to wybrał(a)byś ten sam kierunek?	Tak	Raczej tak	Nie	Raczej nie	Brak odpowiedzi
	[%] badanych				
	25,30	32,14	26,58	11,28	4,09

Z badań wynika, że większość absolwentów ponownie wybrałaby Prawo, Administrację, Europeistykę, Bezpieczeństwo narodowe lub Kryminologię jako kierunek studiów (57,44%).

Tabela nr 29. Ocena wyboru uczelni w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Czy gdybyś jeszcze raz zdawał(a) na studia, to wybrał(a)byś Uniwersytet w Białymstoku?	Tak	Raczej tak	Nie	Raczej nie	Brak odpowiedzi
	[%] badanych				
	56,69	33,37	2,06	3,00	4,73

Podobnie, jak wyżej, zdecydowana większość absolwentów ponownie wybrałaby Uniwersytet w Białymstoku jako miejsce studiów (90,06%).

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

W świetle wyników przeprowadzonych badań absolwenci potwierdzili nabycie w znacznym stopniu różnych umiejętności. Funkcjonowanie większości elementów procesu dydaktycznego ocenili jako prawidłowe. Zwrócili, przy tym, uwagę na potrzebę zwiększenia ilości zajęć o charakterze praktycznym. W analizowanym roku na niemalże analogicznym poziomie bardzo wysoko został oceniony profesjonalizm pracowników administracji i wykładowców. Jest on wynikiem stałej dbałości Wydziału o jakość pracy wykonywanej przez osoby zatrudnione na Wydziale.

Na uwagę zasługuje fakt, że zarówno Wydział Prawa, jak i Uniwersytet w Białymstoku postrzegane są dobrze, gdyż większość badanych ponownie uczyniłaby je miejscem studiowania.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

W ramach rekomendacji WSZiDJK należy dążyć do większego upracticznienia ilości i jakości zajęć dydaktycznych. Ów postulat był, w miarę możliwości, uwzględniony przez członków komisji pracujących nad zmianami planów i programów kształcenia. Ponadto, w kwestii zwiększenia aktywności absolwentów przy wypełnianiu kwestionariuszy ankiet, przeprowadzane są liczne rozmowy na ten temat ze studentami i absolwentami. Wszyscy absolwenci odbierający dyplom ukończenia studiów są proszeni o wypełnienie ankiety dotyczącej oceny studiów. Ich kwestionariusze są analizowane i postulaty absolwentów zostały w znacznej części uwzględnione podczas zmiany programu studiów.

7. UZYSKIWANIE OPINII PRACODAWCÓW O POZIOMIE ZATRUDNIANYCH ABSOLWENTÓW

Uzyskanie opinii pracodawców o poziomie zatrudnionych absolwentów uczelni nastąpiło na podstawie § 11 - poprzednio Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) - obecnie Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Odbyło się ono poprzez przeprowadzenie w 2015r. anonimowych badań ankietowych wśród pracodawców dotyczących oceny przygotowania do pracy zawodowej zatrudnianych przez nich

absolwentów Wydziału Prawa UwB²⁰.

Pisma w sprawie przeprowadzenia badań zostały skierowane, w szczególności, do organów administracji samorządowej (od szczebla wojewódzkiego po gminy w wybranych miejscowościach z woj. podlaskiego), organów administracji rządowej (województwo), organów ścigania (Komendy Policji szczebla wojewódzkiego i powiatowego, a nawet komisariaty), organów wymiaru sprawiedliwości (sądy z okręgu Apelacji Białostockiej, prokuratury z okręgu Prokuratury Apelacyjnej) oraz innych instytucji, np. Straż Graniczna, CBA, ABW itd. Zwrotnie, z potencjalnych miejsc zatrudnienia naszych absolwentów z terenu województwa podlaskiego, otrzymano 55 odpowiedzi. Ocena dokonana przez pracodawców nastąpiła według określonych poniżej kryteriów.

Tabela nr 30. Czynniki decydujące o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa UwB

Kategoria	Tak [%]	Nie [%]	Brak odp. [%]
posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji	89,0	1,8	9,0
umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce	81,8	5,4	12,7
umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych	83,6	3,6	12,7
umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania	72,7	5,4	21,8
znajomość języka obcego	23,6	47,2	29,0
umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie)	63,6	12,7	23,6
dyplom ukończenia studiów na Wydziale Prawa UwB	45,4	27,2	27,2

Z powyższej tabeli wynika, że czynniki, które, w ocenie pracodawców, zadecydowały o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku według częstotliwości wskazań stanowiły:

- posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji (89,00%),
- umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych (83,60%),
- umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce (81,80%),
- umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania (72,70%),
- umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie) (63,60%),
- dyplom ukończenia studiów na Wydziale Prawa UwB (45,40%),

²⁰ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem „Kwestionariusza ankiety pracodawców dotyczącej absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku” opracowanego na Wydziale Prawa.

- znajomość języka obcego (23,60%).

Przygotowanie do pracy zawodowej absolwentów Wydziału Prawa UwB (w skali od 2 do 5) pracodawcy ocenili następująco: na ocenę niedostateczną – 3,6%, dostateczną – 7,2%, na ocenę dobrą – 63,6%, na ocenę dobrą plus – 1,8%, a na ocenę bardzo dobrą – 16,3%. Odpowiedzi nie udzieliło ok.7% badanych.

Tabela nr 31. Umiejętności i kompetencje, których brakuje absolwentom Wydziału Prawa UwB

Kategoria	Tak [%]	Nie [%]	Brak odp. [%]
wiedza z zakresu prawa i administracji	3,6	72,7	23,6
umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce	58,1	32,7	9,0
umiejętności rozumienia i interpretacji przepisów prawnych	25,4	54,5	20,0
umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania	18,1	61,8	20,0
znajomość języka obcego	9,0	69,0	21,8
umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie)	12,7	69,0	18,1

Brakujące u absolwentów Wydziału Prawa UwB, w ocenie pracodawców, umiejętności i kompetencje, według częstotliwości wskazań stanowiły:

- umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce (58,1%),
- umiejętności rozumienia i interpretacji przepisów prawnych (25,4%),
- umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania (18,1%),
- umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie) (12,7%),
- znajomość języka obcego (9,0%),
- wiedza z zakresu prawa i administracji (3,6%).

Część pracodawców (8,2%) zgłosiła własne uwagi i propozycje zmierzające do podniesienia poziomu przygotowania zawodowego absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Wskazywano na potrzebę:

- zwiększenia liczby zajęć o charakterze praktycznym (w tym w zakresie działania samorządu terytorialnego oraz organów sądowych) – 10,9%;
- nauki umiejętności wypełniania protokołów oraz sporządzania pism procesowych – 3,6 %;
- zwiększenia liczby zajęć z prawa budowlanego, częstszego rozwiązywania kazuśów na ćwiczeniach, kontaktu z salą rozpraw, nauki prawniczego języka angielskiego - po 1,8%.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Jak, co roku, w ocenie ankietowanych pracodawców istotnym czynnikiem decydującym o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa jest posiadana przez nich wiedza. Zasadniczo dobrze oceniają ich umiejętności i kompetencje niezbędne do pracy zawodowej. Zwracają, jednakże, uwagę na potrzebę zwrócenia uwagi na kształtowanie u studentów umiejętności wykorzystania wiedzy w praktyce.

Wniosek pracodawców dotyczy, w szczególności, konieczności większego upracticznienia części zajęć, co uczyni absolwentów bardziej przydatnymi w przyszłej pracy.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

W ramach realizacji rekomendacji WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczącej postulatów pracodawców na Wydziale Prawa podejmowane są stałe przedsięwzięcia zmierzające do większego upracticznienia zajęć²¹. Wykładowcy zostali zobowiązani i przeszkoleni w kierunku bardziej praktycznego podejścia do realizowanych przedmiotów (zwłaszcza w formie ćwiczeń). Ponadto, realizują je też zawodowi praktycy, zarówno pracownicy Wydziału Prawa (25 osób), jak i osoby zatrudnione poza Wydziałem (15 osób).

Ponadto, podczas cyklicznych spotkań Rady Konsultacyjnej przy Dziekanie Wydziału Prawa ich uczestnicy proszeni są o realizację tego aspektu współpracy.

8. MONITOROWANIE PROCESU POTWIERDZANIA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

W czasie przygotowywania niniejszego Sprawozdania na Wydział Prawa nie wpłynął żaden wniosek o potwierdzenie efektów uczenia się.

Białystok, 25.10.2015r.

DZIEKAN WYDZIAŁU PRAWA

Prof. zw. d. hab. Emil W. Piwaczewski

²¹ Wynika to też z potrzeby realizacji Uchwały nr 1199 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie strategii na rzecz ciągłej poprawy jakości kształcenia na Wydziale Prawa w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na lata 2012-2016.